

UREDNISTVO IN UPRAVA: LJUBLJANA, KNAJLJEVA ULICA ŠTEV. 5 TELEFON 31.22 DO 31.26

ROKUPISI SE NE VRACAJO

IZHAJA VSAK DAN RAZEN PONEDELJKA

SLOVENSKI POROČEVALEC

INŠERKAINI ODDELER LJUBLJANA, SELENBURGOVA ULICA ŠT. 3 TELEFON 33-32, 33-33 POST. ČEKOVNI RAČUN V LJUBLJANI ŠT. 11-39 OGLASI PO CENIKU MESEČNA NAROČNINA 40 DIN

GLASILO OSVOBODILNE FRONTI SLOVENIJE

Dr. Maks Miklavčič:

Vrednost in pomen naših žrtev

Te dni se ljudje ustavljajo ob pretrganih lepeh spomeniku štirinajstletnih talcev, ki so padli sredi bele Ljubljane in s svojo krvjo za več spomn-rdeče zaznamovali bele židove in taks naših ulic. Ta spomenik nas drami, da ne pozabimo tudi drugih, ki so sklonili svoje glave v smrt, postreljeni v gramozni jami. Ljubljana ne sme in ne more brez groze, pa tudi ne brez globokega spoštovanja, ne brez iskrene hvaležnosti mimo stotih žrtev, ki so njih trupla pokopana v družbi naših najdražjih na skupnem pokopališču.

Tudi drugod, po vsej izmučeni slovenski zemlji, leže razkropljeni grobovi naših žrtev. Prav v tem mesecu jih izkopavajo, da bi prenesli njihove tele-ne ostanke na blagoslovljene prostora, da jih tako vsaj po smrti ustro- vijo spet med najbližje svoje. Vs. povsod srečaš take grobove: v gozdih, jaskah, na cestah, stozah in na kri- potih, ob samostih, mestovih in pre- lazih, na tihih logih, na planjavah, trav- nikih in njivah. V majhnih in velikih skupinah, posamič ali pa dva ali trije v enem grobu. Vse križem je Sloven- ja zaznamovana z rdečo slovensko krvjo, njena zemlja je napojena z njo in njena ne sme teh znamenj zbrisi- ti z nje. Stalno nam naj kilježe ta krvava tla v spomin miade ljudi, ki so padli, ko so še komaj dobru začeli živeti in ki jih danes tako bridko po- pogrešamo.

Kes, teh bridkih žrtev ne smemo pozabiti! Prevelike so, pretežke in predragocene. Žive morajo stati p ed našimi duševnimi očmi, v večni opo- minu in spomin! Naučiti se jih mora- mo ceniti, spoštovati in ljubiti — če naj jih bomo vredni...

Ali smo jih vredni? Včasih se zdi, kakor da jih nismo. Takrat, kadar za njimi samo žulujemo, ne da bi do- umeli vse smisel njihovega žrtvova- nja. Takrat kadar mislimo zgolj na to, kaj smo z njimi izgubili, pozabla- mo pa, kaj so nam s svojo smrtjo re- šili in pridobili. Prav gleda- mo namje te takrat, ko jih gleda- mo in le kot osebe in družinske, ampak tudi in v prvi vrsti kot narodne žr- tve. Niso zavrgli svojega življenja izhemišelnost, brez smisla in pomena, ampak so jih zastavili in darovali za višje vrednote — za obstoj in življe- nje, za rešitev in srečo vsega naroda. Zvest in pravičen bo njihov spomin le tedaj, ko bomo v tej luči zrlili veličino njihove žrtve. Umiraj so, da bi mogli živeti mi, da bi narod slovenski ohrani- l svoj pravico do življenja.

Namenoma in premišljeno pravim: do življenja, zakaj naše gore cvet ni padal samo za svobodo in srečnojšo usodo nas, ki smo ostali. Ko bi oni ne bili zastavili svojih mladostnih krep- kih teles in tvegali svojega dragocne- ga življenja — teh življenj niso manj ljubili, kakor ga ljubimo mi, ko bi njih ne postavljali v nevarnost in gotovo smrt sebe za ves narod. Bi bil prav ta naš narod v celoti ostal pre- puščen pogubi in neizgovilni smrti. Zgodovinski smisel in prava vrednost teh tisočerihi ran, iz katerih je krvav- slovenski narod, a hvala Bogu in njim, izkrcval ni, je prav v tem, da so nam te žrtve plačale odkup za — življenje. Prostovoljno, svobodno, če- prav morda včasih še iz neoblikovane- nega hotenja, vendarle pa ob polni zavesti so šli v smrt, da bi nas rešili narodne smrti. Posamezni med njimi ni umrl le zase, za svojo družino, ne le za svobodo in srečo bodočih rodov, ni zatolil v brezup, ampak je padei kot živ ud narodnega telesa, duhovne sile, ki je s silo ni mogoče ugonobiti, ne z mečem alj kroglo ubiti. Vsak iz- med njih je še danes pred vsem svetom priča, da slovenski narod živi, ho- če živeti za ceno najtežjih žrtev.

Nevednji bi bili njihovega slavnega spomina, ako bi pozabili, v kako straš- ni nevarnosti je bil slovenski narod kot celota. Noben drug narod v Evro- pi ni bil določen in zapisan brezpo- gubni smrti, kakor samo slovenski. Drugim narodom je grozila sužnost, izguba tal in mnogih življenj, v ne- varnosti je bila njihova čast, svoboda, bogastvo in še marsikatero druge dobrine, a mi naj bi popolnoma izgini- jali z obličja zemlje. Ne zakrivajmo si oči, ne bodimo nehalnežni pozabl- jivi zdaj, ko smo tolikšno nevarnost za ceno njihovih življenj srečno pre- stali! Če bi zmagala italijanski in nemški fašizem, bi morali za vselej izginiti. Ali niso že koroskih Slovon- cev razkropili na vse vetrove in za- sedli toliko njihovih domov? Ali niso na Stajerskem in na Gorenškem iz- gnali, pobili ali zaprli vse vodilne no- silce narodne zavesti? Ali niso tož sežigali slovenske knjige, uvajali nem- ške ljudske šole, prepovedali ehe- no slovenske besede? Ali niso že na Kranjskem postavili kočevskih Nem- cev na branik nove zneemske domovi- ne? To vse so delali Nemci in že do konce izveljali narit tam bojo pre- steli po svoji zaroti preotaneke za vednih Slovencev — tja onstran Čr- nega morja. Kamar je stopila nemška peta, povsod je zatirala slovenski ži- velj, za pomandrila in samo še ne- kaj sunkov, pa bi vsi postali narod- ni mlčevci. Povsod bi zabrisali zadnje sled za Slovenci, niti nagrobnege go-

vora bi ne privoščili zadnjemu. Vse- lo bi se zgodilo, da niso prisli vmes- može, da niso prisle celo zene, ki so se v na vitez brezupnem boju upri in prekrizali le pekušnege marte. Vstali so kakor nekdanj diakonec iz ljubec- aj do svojega na smrti obsojenega na- roda in s stranotnimi zivani rečili: »Uciscimo svojih ocvetov in — nase de- usimo krizi na njihovih grobovih — naj za vse case pričaju o njihovem junastvu, ko so dobesedno »uczali v gore in zapustili v mestu vse, kar so »ucili« (prim. 2. Mosaab. 2. 28.).

In italijanski lasisti? Ali niso bili — ne manj zagrezeni grobokopi sloven- stva, pač pa za spoznanje zivane, ja- ni bolj svetotomnisi. Primorske Slo- vence so imeli že za na pol izumrle, v ju- bianski pokrajini pa so jim pri- pravljali naprej ausevno smrti. V so- se uvajali svojo miselnost, Camkarjevo »ujo ucenost«, ki naj nas u-p-va, omami, da ne bomo več sposobni za ugovorni odpor. Njnova taktika je bila toliko nevarnejša, ker ni bila odkrita in je med Slovence gojila gnli opij- nizem, kjer uspeva gonotno kakor v gnoju narodno izdajstvo. Italijani pa naj bi samo prapravih pot nemsemu ponodu do nasega morja, oni sami bi bili ogoljufani za to zemljo, kakor so hoteli nas goljufati za narodno dušo. In spet so prekrizali njihove račune — križi na naših grobeh. Plamen do- movnake ljubenci je bil tod še čiste- si: unčili je duhovno omamo itali- janske zivane in siadkobne snubitve, unčili je tudi italijansko fašistno su- rodot. Živih in mrtvih borcev ne- minljiva zasuga je, da so te spletke spregledali in svojega naroda čolnic oteli iz teh nevarnih valov.

Naj njih njihovih žrtev ne omalo- važuje, češ da niso bile premišljene. Tudi tako mišljenje bi bilo častnega in pravičnega spomina rajnih nevred- no. Čeprav ni vsak svojega koraka doumel v vsej daljnosčnosti in v vsem objektivnem pomenu, je ven- darie vsa naša dolžnost, da znamo n- hovo žrtve pravično oceniti. Saj smo šele ob njihovih smrti pred vsem svet- om dokazali, da so tudi našemu pre- prostemu človeku narodne svetinje več vredne, kakor gospodarsko bla- gostanje, več kakor lagodno življenje, celo več kakor slepitne, kulturne do- brine. Ko se klanjamo njihovemu spomnu, ko blagoslovljamo njihove žrtve, se zavedamo, da so nam šele oni vse to ohranili in da bomo zdaj lahko vse obnovili. Obnoviti pa bomo mogli le tedaj, če bomo do dna do- umeli nauk iz njihove smrti. Nevred- ni bi bili teh povsod pričujočih, za nas tako bolesterih in obenem tako osrečo- jočih žrtev, če bi mi postali malokostni, slepo maščevalni ali maloduš- ni sprico majhnih ali tudi velikih mo- ralnih, gospodarskih in političnih te- žav, ki jih moramo danes in jutri pre- magati. Mrtvi iz grobov nas s svojo velikodušno žrtvijo za ves naš narod, tudi za tiste, ki so jih napajeno ume- vali, opominjajo, naj zastavimo vse sile svojega uma, svoje volje in svo- jega srca za reševanje dnevnih težav in zadreg, ki so vse v primeri z n- hovo žrtvijo dragocenih življenj tako zelo neznatne in lahke. Ko so oni pa- dali v smrt, je ves svet gledal na nas in nas strmoč obduoval, da smo tako junško prestali svojo življenjsko preizkušnjo. Drugi narodi so nas bla- goslovljali, ko so videli krvave prijce našega narodnega odpora. Danes gle- dajo na nas, kako znamo živeti spric- ko krvavih znamenj po odkupljeni slovenski zemlji, v koliko znamo biti vredni tolikih žrtev. Na nas je, da se kot »eme izkrcvalega naroda« dvig- nemo do njihove velikodušnosti in da znamo tako živeti, kakor so oni znali umreti. Z iskrenim in požrvovalnim bratstvom se bomo najlepše oddolžili njihovemu spomnu. Ob vedno sve- žem in častnem spomnu nanje mora- mo tudi mi sležno kot nerazdeljiva enota na znotraj in zunaj delati, brani- ti in ohranjati vsak najmanjši košček naše zemlje. Le tako se bomo izkazali vredne naših žrtev.

Odlikovanje borcev Jugoslovanske armade

Beograd 16. okt. S sklepom predsedništva Začasne narodne skupščine in na predlog mio, predsednika in mi- nistra za narodno obrambo maršala Jugoslavije Josipa Broza-Tita, so za po-obne zasluge za narod, ki so jih pokazali med narodno osvobodilnim bojem odklikovali: Z redom zaslug za narod 1. stopnje podpolkovnik Mato Ajaksiki, šef jugoslovanskega vojaškega odposlanstva v Kairu, z redom za- slug za narod 2. stopnje major Boris- slav Ivković in kapetan Branko Sapia, člana jugoslovanskega vojaškega od- poslanstva v Kairu; za spretno pove- ljevanje posebne podvige, hrabrost in za posebne zasluge so odklikovani z redom Partizanske zvezde 2. stopnje dva častnika. Z redom zaslug za na- rod 2. stopnje pet častnikov, z redom bratstva in edinstva en častnik z red- om Partizanske zvezde 3. stopnje osem častnikov z redom za hrabrost pet borcev in častnikov in z redom zaslug za narod 3. stopnje štirje čast- niki. S kolajno za hrabrost je odkli- kovanih devet borcev.

Notranji minister Vlada Zečević o volitvah v ustavodajno skupščino

Beograd, 17. okt. Danes je mi- nister za notranje zadeve demokra- tične federativne Jugoslavije Vla- da Zečević sprejel predstavnike domačega tiska. Pri tej priliki je odgovoril na vrsto vprašanj, ki so mu jih stavili novinarji v zve- ži z volitvami v ustavodajno skup- ščino. Minister Zečević je izjavil: »Od dneva vstaje, to je od za- četka narodno osvobodilnega bo- ja, se je boj širil in prenašal v poeidine kraje in narode Jugosla- vije, tako, kakor so se vršile vo- litve narodno osvobodilnih odbo- rov, krajevni, okrajnih, okrož- nih, oblastnih in deželnih. Izbiro ljudske oblasti je ljudstvo samo izvršilo in izbralo najboljše in najbolj zaslužne. Po osvoboditvi Jugoslavije in s koncem vojne je nastala potreba, katero so narodi Jugoslavije po pravici tudi prič- kovali, da se namreč izvedejo vo- litve v ustavodajno skupščino. Na drugi strani govorijo poeidinci, ki jim ni bilo do tega, da se razmere uredijo, da še niso dani pogoji za volitve. Tako piše Grol v svo- jem časopisu »Demokracija« o potrebi »nacificacije dežele«. To zveni tako, kakor glas londonske ga radia, ki ga je pošiljala izse- ljeniška jugoslovanska vlada v Londonu ves čas vojne in v ka- teri je sedel g. Grol: »Ni še pri- čeril čas za bojevanje«. Kakšne usodepolne posledice je takšno priporočilo imelo, tega se najbolj spominjajo in vedo narodi Jugo- slavije. Isti smisel ima tudi to, da danes še ni čas za volitve.

Danes imamo pred sabo naj- važnejše naloge: z voljo in močjo vseh narodov Jugoslavije pospe- šiti izgradnjo in obnovo naše po- rušene domovine. Ljudske mno- žice občutijo in spoznavajo, da gre za izgradnjo njihovih hiš in zato z vsemi močmi in z zaved- nostjo sodelujejo pri obnovi de- žele. Prav tako je dolžnost ne sa- mo zveznih in federalnih vlad, nego vsakega državljanja Jugosla- vije, da s svoje strani nesebično pomaga, da bi se čim prej zago- tovila prehrana ljudstva v kra- jih, kjer grozi nevarnost gladu. Če vse to upoštevamo, bi imeli še preveč potrpežljivosti dodajati vsem tem težkočam še politično neizvestnost; zato je bilo potreb- no razpisati volitve in jih izvesti. Urejevanje političnih razmer v Jugoslaviji je glavna naloga vseh. Ljudske množice in ljudske obla- sti bodo usmerile svojo ustvarja- jočo moč na obnovo dežele, go- spodarsko izboljšanje in socialno prizadevanje. Govoriti danes, da naj ljudstvo ne gre volit samo ra- di potrebe urejevanja prilik, ima svojo skrito namero. In ta je, da bi vlada ne izpolnila nasveta, ki so ga nam dali zavezniki na se- stanku v Jalti, kar bi dovedlo vlado Jugoslavije v nezavidanja vreden položaj proti Sovjetski zvezi, Ameriki in Angliji, ker ne bi izpolnili svojih obvez do zavez- nikov, če bi zamudili rok za volit- ve. Tu je težišče ugovorov.

Poročilo zvezne volivne komi- sije o številu volivcev v Jugosla- viji je naslednje: v imenike je vpisanih 8.020.671 volivcev, iz imenikov pa je izbranih vsega 253.108 oseb. To sporočilo je raz- bilo vsa nadaljnja podtikanja zlo- namernih bivših politikov. Mili- joni ljudstva v Jugoslaviji so po- polnoma mirni, razumljivi pa je nemir malega števila nepomirli- vih nasprotnikov. Volivna kam- panja se normalno razvija in ka- že vse bolj končne oblike. Mo- ram poudariti, da so nekateri vo- deči predstavniki političnih strank v Fronti v začetku teoretično navajali dejstvo, da bodo na terenu nekoliko oslabljeni ra- di zaostritve med strankami v Fronti, kar se tiče vprašanja agi- tacije za strankarske kandidate. Medtem pa, ko se je razvijala vo- livna kampanja, so bili ti pomi- selki vse bolj redki, ker je izvr- šeni odbor Ljudske fronte Jugosla- vije podvel vse potrebno in pre- prečeval zaostritve. K temu so zlasti pripomogli federalni odbo- ri, sestavljeni iz političnih strank v Fronti Federalni volivni odbori so pri določevanju poslanskih kandidatov od strani okrožnih vo- livnih odborov upoštevali to, da bodo okrajni kandidati istočasno

izraz moči dotične politične stranke. Na ta način so se izog- nili nesoglasju, ki bi morebiti do- vedlo do nesporazuma na terenu in radi tega tudi do trenj med sa- mimi političnimi strankami v Fronti. Razumljivo je, da se pri tem ni toliko upoštevalo točno število političnih kandidatov v političnih strankah, pač pa se je v prvi vrsti upoštevalo razpolože- nje ljudskih množic in razpolože- nje volivcev.

V tej vojni se je marsikaj iz- premenilo, pa je razumljivo, da se je izpremenilo tudi razpolože- nje ljudstva do predvojnih politič- nih strank. S te strani in v tem smislu bodo volitve prinesle tudi presenečenja. Toda to ne bo presenečenje niti za ljudstvo kot celoto, niti za volivce, ker so oni sami pričeli gledati s svojimi očmi in razsojevati s svojim ra- zumom o vsem, kar se je med vojno dogajalo okoli njih in tako tudi sedaj po končani vojni. Pre- senčenje bo v glavnem za bivše politike, katerim ne gre v glavo, da je ljudstvo postalo samo svoj gospodar in gospodar svoje usode, in zato tudi gospodar svoje lastne države Jugoslavije. Njih volitve ne bodo samo presenetile, ampak bodo tudi za vselej izgub- leni.

Do sedaj ni bilo še nobene pri- tožbe glede vmešavanja varnost- nih organov v volivno kampanjo. Predstavniki političnih strank v Fronti se često sestajajo in spo- razumevajo in na ta način odkla- njajo sam pojav kakršnih koli nepravilnosti. To pa seveda še ne pomeni, da se pri volitvah ne bi mogel pripetiti kak nezahelen slučaj, vendar pa bo to izjema in kot taka tudi ostala, kajti vsi oblastni organi dobro vedo, da bo- do poklicani na odgovornost in da bodo odgovarjali po zakonu. Ni odveč, če veste to, da sem po- zval, čim so bile razpisane volitve v ustavodajno skupščino, vse fe- deralne ministre za notranje za- vede. Takrat nismo vedeli, ali se bodo udeležili volitev poleg strank v Fronti tudi oni izven nje. Ra- čunali smo, da bodo tudi oni šli na volitve in smo zato sklenili, da morajo organi ljudskih obla- sti strogo paziti, da bo volivna kam- panja, volitve poslanskih kandida- tov in sploh vse, kar je v zvezi z volitvami, izvršeno v popolni svo- bodi in neodvisno od vpliva orga- nov ljudske oblasti. Smatrali smo celo za potrebno poudariti, da morajo biti organi ljudskih obla- sti obzirni in potrpežljivi in se iz- ogibati vsakega izjavjanja, kate- rega bi izvajali ali morda želeli nekateri ljudje. Prav na tem prime- ru hočemo pokazati bistveno raz- liko med volitvami, ki so pod na- šim vodstvom, in volitvami, ki so jih prej vodili oni. Njihove volit- ve so bile volitve nasilja s po- močjo policije in orožnikov, pri naših svobodnih volitvah pa jam- čijo organi ljudskih oblasti, da se zlorabe in ostanke prejšnjih re- žimov ne bodo ponovili. Ni mi znano, da bi se pripetili kak spri- ri na volivnih zborovanjih in se- stankih. Če bi bil obvečen, bi vam povedal, kje se je to zgodilo in v kakšni obliki. Dogodili so se nekateri pripetljaji in spopadi le od strani neodgovornih oseb proti političnim ljudem izven Fronte. Uvedli smo takoj preiskavo in krivce poklicali na odgovornost po zakonu. To bomo delali tudi v bodoče ne samo pri volitvah, ne- go tudi po volitvah, ker je vsak državljani Jugoslavije zaščiten, kr- šitelji zakona pa bodo odgovorni. Skupine izven fronte se po večini kompromitirani ljudje, ki so izgubili volivno pravico. Nedvom- no je, da s takim delom varajo ljudstvo, toda sile Ljudske fronte reagirajo in čim bolj se bližajo dnevu volitev, tem manjše je šte- vilo onih, ki nočejo izkoristiti svoje državljanske volivne pravi- ce.

Potem ko smo odobrili udejestvo- vanje demokratični stranki, smo odobrili tudi udejestvovanje Ljud- ske fronte Jugoslavije in radikal- ne stranke. Prav tako so prošili za odobritev tudi predstavniki re- publikanske demokratične stranke

Jugoslavije. Zakon velja za vse, pa bodo tudi zaradi tega ostale stranke zahtevale odobritev za svoje udejestvovanje. Ne smemo pozabiti, da tudi federalna minist- rstva dovoljujejo delovanje poli- tičnim strankam, katerih delokrog se razteza na eno samo deželo. Zvezno ministrstvo dovoljuje po zakonu delovanje samo onim strankam, ki razvijajo svoje delo- vanje na vsem področju Jugosla- vije. Odločbo, da se radikalom okoli Ace Stanojevića vrne njiho- vo strankino premoženje, namreč hotel »Pariz« in drugo imetje, ni izdalo notranje zvezno ministrstvo, temveč redno okrajno sodišče v Beogradu. Ta odločba je popolno- ma pravilna in na svojem mestu. Rop, ki ga je zakrivil Milan Sto- jadinović, je popravila narodna oblast s tem, da je vrnila lastni- štvo radikalni stranki. To je samo majhen primer, ki dokazuje, da bodo narodne oblasti izvršile in popravile mnoge nezakonitosti re- žimov stare Jugoslavije.

Zanimanje ljudskih množic ra- ste iz dneva v dan, čim bolj se bli- ža dan volitev. Razumljivo je, da

udeležba volivcev ne bo v vseh de- želah in oblastih enaka. Mnogo za- visi od samih poslanskih kandi- datov in njihovega dela na terenu, kakor tudi od dela vseh aktivis- tstva dovoljujejo delovanje poli- tičnim strankam, katerih delokrog se razteza na eno samo deželo. Zvezno ministrstvo dovoljuje po zakonu delovanje samo onim strankam, ki razvijajo svoje delo- vanje na vsem področju Jugosla- vije. Odločbo, da se radikalom okoli Ace Stanojevića vrne njiho- vo strankino premoženje, namreč hotel »Pariz« in drugo imetje, ni izdalo notranje zvezno ministrstvo, temveč redno okrajno sodišče v Beogradu. Ta odločba je popolno- ma pravilna in na svojem mestu. Rop, ki ga je zakrivil Milan Sto- jadinović, je popravila narodna oblast s tem, da je vrnila lastni- štvo radikalni stranki. To je samo majhen primer, ki dokazuje, da bodo narodne oblasti izvršile in popravile mnoge nezakonitosti re- žimov stare Jugoslavije.

Zanimanje ljudskih množic ra- ste iz dneva v dan, čim bolj se bli- ža dan volitev. Razumljivo je, da

Sklicanje predsedstva začasne narodne skupščine

Beograd, 18. okt. Za 26. oktober 1945 ob 10. dopoldne je sklicana seja predsedstva začasne narod- ne skupščine demokratične fede- rativne Jugoslavije za naslednjim dnevnim redom:

1. Ukaz o razpustu začasne na- rodne skupščine demokratične fe- derativne Jugoslavije.
2. Predlog zakona finančnega ministra o budžetu demokratične federativne Jugoslavije.
3. Predlog zakona finančnega ministra o ureditvi in delovanju kreditnega sistema.
4. Predlog zakona finančnega ministra o reguliranju predvojnih obveznosti.
5. Predlog zakona finančnega ministra o valorizaciji.
6. Predlog zakona finančnega ministra o neposrednih davkih.
7. Predlog zakona ministra za socialno politiko o spremembah in dopolnitvah zakona o delav- skih zaupnikih.
8. Predlog zakona ministra na- rodne obrambe o spremembah in dopolnitvah zakona o demobiliza- ciji starejših letnikov, obvezni- kov, žena in hraniteljev v Jugoslo- vanski armadi in mornarici.
9. Predlog zakona ministra za narodno zdravje o visokih medi- cinskih šolah, fakultetah.
10. Predlog zakona prosvetne- ga ministra o 7-letnem osnovnem šolanju.

11. Predlog zakona prosvetnega ministra o ukinitvi meščanskih šol.
12. Predlog zakona ministra za socialno politiko o konvenciji glede čuvanja pravic do pokojni- ne delavcev, ki emigrirajo.
13. Predlog zakona dr. Dragiča M. Joksimovića o svobodi od strahu.
14. Predlog zakona dr. Dragiča Joksimovića o volitvah v ljudska oblastva.
15. Predlog zakona dr. Dragiča Joksimovića o pravicah državlja- nov pri vojnih sodiščih.
16. Predlog zakona dr. Dragiča Joksimovića o ljudskih knjižni- cah.
17. Predlog zakona dr. Dragiča Joksimovića o 5-letnem načrtu za obnovo in zgradnjo demokratične federativne Jugoslavije.

Seja ministrskega sveta

Beograd, 18. okt. Včeraj je bila seja ministrskega sveta pod pred- sedstvom maršala Jugoslavije Jo- sipa Broza Tita. Na seji sta bili sprejeti dve uredbi o reviziji po- kojnin in uredba o upokojitvi dr- žavnih uslužbenecv. Reševali so te- žava vprašanja.

(Iz kabineta predsedstva vlade.)

Beograd, 18. okt. Včeraj je bila seja ministrskega sveta pod pred- sedstvom maršala Jugoslavije Jo- sipa Broza Tita. Na seji sta bili sprejeti dve uredbi o reviziji po- kojnin in uredba o upokojitvi dr- žavnih uslužbenecv. Reševali so te- žava vprašanja.

(Iz kabineta predsedstva vlade.)

Za pravo ljudsko oblast

Izjava pomočnika vojaškega guvernerja Jugoslovanske ar- made v pasu B pred volitvami

Opatja, 18. okt. Pomočnik voja- škega guvernerja v pasu B, pol- kovnik Holjevac, je sprejel novinar- je in jim dal odgovore na razna stavljenja vprašanja.

»Kako gleda vojna uprava Jugo- slovanske armade kot najvišji organ oblasti na tem ozemlju na volitve za narodno oblast?«

»Volitve za narodno oblast v Istri so zelo pomembne. Na teh volitvah bodo Hrvatji in Italijani Istre s taj- nim in svobodnim glasovanjem prvič v vsej zgodovini lahko izrazili svoje želje in si zbrali tako oblast, za ka- kršne so se njihovi sinovi in hčere borili, za kakršno so trpeli in da- jali svoja žvljenja. Te volitve bo- do potrdile to, kar si je istrsko ljudstvo med narodno osvobodilno borbo izvojevalo in ustvarilo. Istr- sko ljudstvo se je borilo, da v obli- ki ljudskih odborov ustvar svojo v resnici ljudsko demokratično oblast. Mislim, da bodo Istran in to tako Hrvatji kot Italijani, volji na teh volitvah svoje najboljšje si- nove ter jim zaupali veliko, težko in častno nalogo upravljanja in vodit- njihovo življenje na polju obnove, gospodarstva in kulturno-političnega udejestvovanja.«

»Kako gleda vojna uprava JA na doselej dosežene rezultate ljudske oblasti v stvareh splošnega reda in javne varnosti ter obnove na vseh poljih javnega življenja?«

»Lahko izrazimo veliko priznanje ljudskemu oblastem v Istri, ki so na- pele vse svoje sile do po osvobo- diti normalizirajo življenje v teh krajih in odstranijo posledice fa- šistnega uničenja. Posebno je treba naglasiti delo oblastnega narodno osvobodilnega odbora za Istro, ki je

pr. obnovi vodil dela in bil inica- tor ukrepov, ki so se izvedli. Tem naporom se morajo istrska mesta in vas zahvaliti, da živijo danes vse drugačno življenje, kakor so ga ži- veli pred 4-5 meseci.«

»Kakšno je bilo dosežanje sode- lovanje med vojaškimi in ljudskimi oblastmi?«

»Glede tega vprašanja je vodilo vojaške oblasti načelo, da se ustvari najtesnejše sodelovanje pri izva- janju vseh nalog z ljudskimi obla- stmi. Mislim, da se glede tega vpra- šanja lahko reče, da je bilo to so- delovanje izvedeno. Zelo tesen stik med ljudskimi oblastmi in vojaško upravo JA je eden od razlogov, da se je položaj v teh krajih glede mnogih vprašanj znatno popravil.«

»Ali bodo volitve za ljudsko oblast pripomogle k okreptitvi bratstva in edinstva italijanskega in hrvatskega ljudstva v Istri?«

»Italijanski in hrvatski narod Istre je razumel, da leži v medo- bojnem bratstvu in edinstvu ter v okreptitvi tega bratstva njegovo bo- doče srečnejše in boljše življenje. Mislim, da bodo volitve mnogo pripomogle k okreptitvi tega bratstva in bodo nadaljnja podlaga žvljenju in delu istrskega ljudstva. Ravno zaradi omenjenih razlogov je voja- ška uprava JA odobrila te volitve, ki bodo prinesle mnogo koristi in pomoč do bo istrsko ljudstvo s svojo novo izvoljeno oblastjo slo- vilo boljše in srečnejše bodočnost.«

Z Osvobodilno fronto v borbi, z Osvobodilno fronto v miru in delu!

Živela enotnost Osvobodilne fronte!

Dr. Ivan Stanovnik :

Slovenska Osvobodilna fronta in katoličani

Na škofovski konferenci v Zagrebu je manjkal duh pokojnega nadškofa dr. A. B. Jegliča, ki ga naš narod časti po vsej pravici kot svetnika. Bil je naš veliki duhovni vodnik in cerkveni knez, ki ni nikdar zapustil svojega ljudstva in je zanj dvignil svoj glas in pokazal slovenske pest tudi v najbolj nevarnih kritičnih časih. Bil je med prvimi, ki je odšel na volišče za ljubljanski mestni zastop in oddal svoj glas za listo delovnega ljudstva, na kateri so bili tudi komunisti. V politiki ni delal razlike med svetovnonazornimi nasprotniki, kadar je šlo za narodni obstoj in ljudske pravice. Zato ga je ves narod vzljubil, kar je izpričal njegov pogreb, kakršnega naš narod še ni doživel.

Takega duhovnega vodnika nam za dr. A. B. Jegličem manjka. Posebno smo ga pogrešali v letih pred in med vojno.

Za njim prihajajo in odhajajo slabici.

Pričakujemo, da nam bo s svojo priprošnjo, priporočilom in zagovorom izposloval sebi vrednega naslednika na prestol svetega Maksima.

Slovinci smo bili na svoje duhovnike še iz časov turških vpadov vedno ponosni. Stali so na braniku narodne časti in slave. Nastop naših slovenskih duhovnikov pa nas je razočaral v prošli vojni. Po večini so sledili političnemu terorju iz škofije, od koder se je razvil strup po vsej Sloveniji. Nič niso pomagale spomence katoličani iz OF, nič prošnjne in pojasnila posameznih funkcionarjev iz OF. Vsi poskusi za vključitev celokupne duhovščine s škofom na čelu v vsenarodno osvobodilno gibanje so ostali brezuspešni. Težka je odgovornost, ki jo nosi predstavnik ljubljanske škofije, ker je med vojsko sodeloval za okupatorji, zaprisegel domobrance za boj proti lastnim bratom osvobodilne vojske in dajal tisk na razpolago narodnim odpadnikom in izdajalcem. Pod njegovim odgovornostjo se je razlivala iz Ljudske tiskarne v Kopitarjevi ulici gnojnica v »Slovenskem domu«, v »Slovincu«, »Domoljubu« itd. po vsej slovenski domovini.

Katoličani iz OF smo se oglašali, svarili, rotili — naši kličji

so ostali glas vpijočih v puščavi. Ohola trma in politična strast je rodila sovraštvo, ki se tudi narodnega izdajstva in bratomornega boja ni ustrašilo.

Katoličani v OF se med vojsko nismo dali ustrahovati po škofovski avtoriteti, ker smo poslušali svojo vest in v politiki šli ravnati po vsemih pošteni rodoljubnimi Slovenci. Tudi danes nas nobena spomenica škofijske konference ne more odvrtiti s premočrtno politične smeri OF, ki je zrasla iz naroda samega in z njim stoji in pade.

Osvobodilna fronta v Sloveniji je narod sam, je narodova volja, je prava demokracija. Kako pravilna je naša pot, dokazuje škofovski, pastirsko pismo in predhodna škofovska konferenca. Oboje je bilo omogočeno, ker je v državi dovolj svobode in se politične prilike po vojni nepričakovano hitro normalizirajo.

Smu na najboljši poti k popolni demokraciji. Kakor pravica je tudi demokracija božja hčerka. Narod jo bo uveljavil s svojo suverenostjo, ker se za svojo svobodo ne da po nikomur ogoljufati. Razvoj demokracije v narodu potrebuje časa posebno po taki totalitarni vojski. Ta čas pa hitro poteka, države se formirajo in državni aparati dobivajo v povojni revolucionarni dobi polagoma prave demokracijske oblike.

Demokracija prodira v vseh državah. Ne vdajamo se nikakim utvaram, če trdimo, da bo demokracija, ki je božja hčerka, prodrla tudi v cerkveni hierarhiji. Če je demokracija od Bogarji predstavlja pravilno in pravično ureditelj človeških odnosov v družbi, mora tudi nudno v Cerkvii prodreti. Samo v demokraciji ureditelj Cerkev vidimo katoličani pravi napredek in rast te božje ustanove. Takrat pa ne bo več Rim gledal Slovencev in Slovanov s sovražnimi očmi, temveč bomo Slovenci in Slovani z vsemi drugimi narodi v katoliški Cerkvii enakopravni bratje, da bomo v tej božji ustanovi lahko uveljavili načela slovenskih katoličanov v Osvobodilni fronti Tak čas prihaja, Slovenci ga pozdravljamo in želimo, da bi ga prihodnjič pozdravilo tudi pastirsko pismo — jugoslovanskega episkopata.

Ljubljančani. Ljubljančanke!

Dajmo izraza ponosu nad našo državno prestolnico in proslavimo dostojno obletnico njene osvoboditve! Okrasimo vsa okna s cvetjem, zelenjem in zastavami. Na večer pred obletnico naj ne bo nobeno okno temno!

Volitve v Sovjetski zvezi

Moskva, 17. okt. (Tass) Z odlokom predsedstva vrhovnega sveta ZSSR od 16. oktobra in v zvezi s členi 34, 35 in 36 pravilnika o volitvah v vrhovni svet ZSSR je bilo odločeno, da bo država za volitve v Zvezni svet razdeljena na 656 volivnih okrožij, za volitve v Svet narodov pa na 631 okrožij.

Podržavljenje rudnikov in bank na Češkoslovaškem

Praga, 18. okt. Na seji 15. oktobra je pretresla češkoslovaška vlada odlok o zamenjavi demarja in odlok o podržavljenju rudnikov in nekaterih industrijskih podjetij. Nato je sestavila delovni program za naslednji del seje. Po tem programu je treba končati delo na temelju odloka predsednika republik o podržavljenju delniških bank, zavarovalnih družb in nekaterih podjetij za protivojno življenjskih potrebščin.

Stavke v Angliji

London, 16. okt. »Reynold News« priobčuje članek, ki obravnava vprašanje stavk v zadnjih dneh v Angliji. List pravi, da je zelo lahko držati pridigo stavkčev, ki doprinašajo velike žrtve, da bi dosegli izpolnitev upravičenih zahtev. Njihove ženske stradajo, ker ne dobivajo stavkarske pomoči, ki naj bi nadomestila do neke mere izgubljene delavske mezde. Gospodarski strokovnjak »Reynold News« trdi, da znaša povišanje mezd v primeru z mezdami leta 1938 komaj 32%, za ta odstotek pa so poravnali podatki povečani tudi življenjski stroški. Medtem pa je vsakomur znano, da uradni podatki o poviranju življenjskih stroškov niso točni.

Egiptaska mladina

Kairo, 18. okt. Kakor poroča Reuter, bi bil moral predsednik egiptiske vlade Nokrasi naša podatki z javno o ukrepih vlade za odhod britanskih čet iz Egipta, toda v interesu deželcev tega ni hotel storiti.

Volitve v Sovjetski zvezi

Zato so sklenili dijaki kairske univerze na svojem zborovanju, da se mi pošljejo nato Veliki Britaniji preko britanskega veleposlanstva. »Britanski imperalizem mora za vsako ceno izginiti. Miroljubna prizadevanja niso uspela, zato je treba povzeti odločne ukrepe.« pravi nota. Dijaki navajajo nadalje, da egiptski vlada ni storila svoje dolžnosti in da morajo zato vzeti stvar v svoje roke. Odločili so se tudi, da bodo izvedli bojkot proti Veliki Britaniji s tem, da ne bodo kupovali britanskega blaga in da se ne bodo razgovarjali z Anglijo.

Nokrasi naš je izjavil, da ne bo trpel vmešavanja dijakov v njegove odnose z Veliko Britanijo, ter jim je zagrozil, da je pripravljen zaradi tega zapreti vseučilišče.

Ilija Erenburg v Beogradu Beograd, 18. okt. Popoldne je v Sofiji prispejel kot gost Društva za kulturno sodelovanje Jugoslavije - Sovjetsko zvezo sovjetske književnosti in novinar Ilija Erenburg. Znanega sovjetskega pisatelja so na postaji v imenu Društva za kulturno sodelovanje Jugoslavije s Sovjetsko zvezo sprejeli Miroslav Popović, Dragoslav Đepković in Milica Prodanović za vseslovenski odbor Radovan Lalić za društvo za kulturno sodelovanje Srbije s Sovjetsko zvezo Milan Djoković, za društvo za kulturno sodelovanje Hrvatke s Sovjetsko zvezo Anton Avguštničič, za društvo za kulturno sodelovanje Bosne in Hercegovine s Sovjetsko zvezo Ivo Andrić, za društvo književnikov Srbije Radovan Zogović, Oskar Davico, Marko Vranješević, Oton Bihali, Jovan Popović in prvi tajnik sovjetskega veleposlanstva Saharov s člani veleposlanstva in predstavniki tiska.

Sofija, 17. okt. (Tass) Bolgarski namestniki so odločili, da se sovjetskemu pisatelju Iliji Erenburgu, ki se sedaj mudi v Bolgariji, podeli veliki križec reda Aleksandra. V imenu namestnikov je odklovanje izročil Erenburgu minister za informacije Dino Kazasov.

VSAR KI DELA ZA OBNOVO DOMOVINE, SPADA V OSVOBODILNO FRONTO.

Sprejem v predsedstvu Narodne vlade ob obletnici osvoboditve Beograda

Iz pisarne predsedstva Narodne vlade Slovenije poročajo: V soboto 20. oktobra, na dan obletnice osvoboditve Beograda, bo ob 12. v predsedstvu Narodne vlade Slovenije sprejem, ki se ga bodo udeležile delegacije organizacij ter znanstvenih, kulturnih in strokovnih ustanov.

Ljubljani!

Skupni napor NOV Jugoslavije in bratske Rdeče armade so izrgali 20. X. 1944 Beograd iz okupatorjevih rok in ga dali vsem narodom Jugoslavije. Obletnico tega dne bodo vsi narodi Jugoslavije prvič svobodni praznovali in s tem dali poudarka občuteni in živi medsebojni povezanosti.

V Ljubljani bomo dali izraza ljubezni do svoje prestolnice na naslednji način:

V petek ob 19.30 bo baklada, ki bo šla s Kongresnega trga po Wolfovi, Prešernovi, Aleksandrovci in Bleiweisovi cesti do vladne palače.

Za godbe, baklonoše, sindikate in četrti šiška, Moste, Bežigrad je zbirališče ob 19.15 na Kongresnem trgu.

Četrtr Rakovnik se bo porazdelila po Wolfovi in Prešernovi ulici, četrt Center po Aleksandrovci, četrt Tabor ob Aleksandrovci do Suhičeve, četrt Vič ob Suhičevi do Gregorčičeve. Te četrti se bodo ustopno vključevale v povorko.

Dajmo glasno izraza svojim čustvom in pokažimo z gesli na transparentih, kako mislimo. Kresovi, slavnostna okrasitev mesta, razsvetljavanja — iluminacija — to bo praznična obleka naše Ljubljane.

V soboto ob 10. bo vojska priredila slavnost na Kongresnem trgu. Plakovani prostor na Kongresnem trgu bo zasedla vojska, na netlakovani del do Kazine pa bo pohitela vsa Ljubljana in bo prisostvovala slavnosti. Šolska mladina bo med tem časom zasedla pod vodstvom vzgojnikov ulice, po katerih bo šla parada. Po slavnosti bo vojska krenila po Gradišču in Rimski cesti na Bleiweisovo, defilirala mimo predstavnikov vojaških in civilnih oblasti ob vhodu v Tivoli in zaključila svoj obhod na Celovski cesti. Ljubljansko prebivalstvo bo po slavnosti odšlo po Suhičevi in se razvrstilo na Bleiweisovo ter pozdravilo vojsko. Ničde izmed nas ne bo šel pozdraviti naše borbe brez šopkov in zastavic. Cvetje naj bo izraz naše prisrčne vezi z vojsko, ki nas je osvobodila.

V soboto zvečer bo slavnostna prireditev v proslavo obletnice osvoboditve Beograda v Operi. Radio bo predstavo prenašal. Po četrtih bodo ta večer še posebej proslavili s kulturnimi akademijami in prireditvami.

Tako bo Ljubljana praznovala veliki praznik vse federativne Jugoslavije.

Bolgarski narod je za večno in resnično prijateljstvo z narodi Jugoslavije

Sofija, 17. okt. Dnevnik »Domovinska fronta« je prinesel pod naslovom »Naš odgovor« naslednji uvodni članek:

»V svojem govoru, ki ga je imel v Skoplju ob priliki narodnega praznika Makedonije in bližnjih parlamentarnih volitev v Jugoslaviji, je maršal Tito naslovil vprašanje na bolgarski narod: »Ali je bolgarsko ljudstvo soglasno z napadi, ki jih je naperil bolgarski opozicijski tisk proti novi demokraciji Jugoslavije.« Odgovoril je že sam: »Zelo dobro vemo, da bolgarski narod res ne misli tako.«

Poudarjamo globoko dojanje bolgarskega naroda in trdimo, da bolgarski narod res ne misli tako. Bolgarski narod je za večno in resnično prijateljstvo z narodi federativne Jugoslavije. Bolgarski narod ve, da se ima narodno osvobodilnemu pokretu pod vodstvom maršala Tita in demokraciji v Jugoslaviji zahaliti za pravilno rešitev narodnega vprašanja in globoko politično izpremenjevanje, katero je Bolgariji prinesla Domovinska fronta. Ustvarjeni so bili pogovori, ki so privedli do zboljšanja odnosa med obema državama. Odnos je bil zločin med obema državama. Odnos je bil zločin med obema državama, ampak tudi iz duše naroda. Bolgarsko ljudstvo je popolnoma prekinilo z velikobolgarskim šovinizmom, ki je zastrepil našo politično stvarnost, prav tako kakor velebrski šovinizem, ki je zastrepil našo politiko. Šovinizem, s katerim je napravila konec ravno Titova demokracija, ustvarja

Pred volitvami v Bolgariji

Sofija, 17. okt. (Tass) Ob priliki volivne kampanje je objavil bolgarski tisk naslednje poslanice narodnega odbora Domovinske fronte krajnjim volivnim odborom deželcev: »Dne 18. novembra bodo prve svobodne volitve odposlancev v narodno skupščino. Pri volitvah bo bolgarsko ljudstvo dokončno potrdilo svoje demokracijsko razvojno pot, utrdilo gospodarski položaj države, zagotovilo svojo narodno neodvisnost in svoje državno samostojnost ter si tako ustvarilo možnost, da si pridobi pravico in trajen mir. Volitve 18. novembra bodo prve demokracijske volitve. Izvedene bodo na temelju resnično demokracijske volivne pravice in udeležile se jih bodo vse ljudske plasti, množične in kulturne organizacije. Udeležba pri volitvah je zagotovljena vsem bolgarskim državljanom brez razlike spola, ki so dosegli 18 let, ne glede na vero in gospodarski položaj ali stranko, ki jim pripadajo. Zene in mladina bodo imeli prvič v zgodovini možnost voliti. Domovinska fronta stopa v volivni boj pod praporom domovinske trobojnice in poziva vse bolgarsko ljudstvo, naj se zbere okrog nje, da utrdi zgodovinsko osvobodilno delo 9. septembra za politično ostvareitev Domovinske fronte in nastanek neodvisne, demokracijske in procvitajoče Bolgarije. Zmaga Domovinske fronte pri volitvah bo zadala odločilni udarec reakciji, ki se dviga, fašističnim satrapom, razkolnikom in sovražnikom Domovinske fronte Bolgarije. Zmaga Domovinske fronte bo utrdila enotnost in moč ter se bo izkazala ugled in silo Domovinske fronte v notranjosti dežele, utrdila in izboljšala bo njen mednarodni položaj. Poglavitna naloga vseh članov Domovinske fronte je, da napne vse sile za agitacijo, ki naj se udeležijo najširši ljudski sloji, da bo zagotovljena zmaga Domovinske fronte pri volitvah.«

Kandidatne liste Domovinske fronte

Sofija, 18. okt. Kandidatne liste strank Domovinske fronte za bližnje zakonodajne volitve so gotovo in so kandidatstva mesta med posebnimi domovinskimi strankami razporejena takole: Bolgarska delavska stranka (komunistov) 98 kandidatov, bolgarska poljedelska narodna zveza 98, Zveno 46, bolgarska delavska socialdemokratska stranka 31 in radikalni 11 kandidatov. V vsakem volvnem okrožju so nosilci listi znanj domovinsko-frontni prvaki vseh petih domovinsko-frontnih strank.

Pomoč bolgarskim kmetom

Sofija, 17. okt. Vlada je na svojem sinočnjem zasedanju odobrila zakonski predlog o pomoči kmetom, ki so trpeli radi suše. V zakonskem predlogu je določena zmanjšana najemnina za državno in zasebno zemljo ter dajanje enoletnega brezobrestnega posojila.

Maršal Zymierski odpotoval na obisk k Eisenhowerju

Varšava 17. okt. (Tass) Maršal Rok-Zymierski je v spremstvu poselovelega ravnatelja v zunanem ministru Tadeja Zebrowskega in ravnanca zunanega urada vrhovnega glavnega stana polkovnika Alefa odpotoval z letalom iz Varšave v Frankfurt na Meni, da vrne obisk generalu Eisenhowerju.

Obisk zastopstva sovjetske mladine v Mariboru

Maribor, 18. oktobra. Ob 5. popoldne je prišlo v Maribor zastopstvo sovjetske mladine. Mesto, posebno glavni trg in most, je bilo slavnostno okrašeno. Nabraja se je množica deset tisoč ljudi s transparenti in zastavicami. Mladina je goste obsula s cvetjem.

Po pripravnem sprejemu je bilo na glavnem trgu zborovanje, na katerem je gov. Jaško v imenu Mestnega odbora OF pozdravlil goste. Med drugim je dejal: »Vezi, ki nas družijo s Sovjetsko zvezo, so stare. Nekdaj je naše prijateljstvo dušil protiljudski režim stare Jugoslavije, osvobodilna borba pa je to prijateljstvo ožvečala. Iz krvi je zraslo bratstvo, ki ga sedaj nihče več ne bo mogel razrušiti!«

»Okupatorski pritlak je dosegel pri nas nasprotno, ker je hotel doseči, je izjavil sekretar Mestnega odbora Osvobodilne fronte.

Predsednik ZSM se je spomnila v svojem govoru našega bratstva v teku borbe, ko je naša mladina stalno videla pred seboj svetel zgrad raznih komosolcev.

Tov. kapetan Bačič je pozdravil goste v imenu vojske.

Na pozdrav je odgovoril tov. Badjonkov Anatolij, ki je med dru-

Sovjetska »Črna knjiga«

Moskva, 16. okt. (Tass) V pogovoru z dopisnikom »Literaturnaja gazeta« je izjavil pisatelj Grossmann, predsednik komisije, ki pripravlja izdajo »Črne knjige«:

»Na pobudo židovskega protifašističnega odbora so pričeli sovjetski pisatelji lanske jeseni zbirati gradivo za »Črno knjigo«, ki bo govorila o divjih pobojih židov na sovjetskem ozemlju, ki so ga zasedli Nemci. Delo je že dokončano in je prvi zvezek pripravljen za tisk. V prvem delu so zbrani podatki sovjetskih pisateljev po verodostojnih dokumentih. Sudever pripoveduje o težkem življenju Getta, o njegovem partizanskem boju in tragičnem koncu, ko so ubili nacisti več milijonov oseb v kraju Ponary. Mnoge pripovedi govore o tragediji židovskih prebivalcev Kijeva, Lvova, Odese, Minska, Rige, Rostova in mnogih drugih mest in vasi v Sovjetski zvezi.

V gradivu knjige zavzemajo po-

„Rude Pravo“ o jugoslovanski reakciji

Praga, 18. okt. List »Rude Pravo« piše v članku »Teden po svetu« o Jugoslaviji:

Jugoslovanska reakcionarna opozicija že v najprej šri vesti, da Zaseda ne bo priznal izida volitev iz Beograda je prispelo poročilo, da sta dva ministra, Subašič in Šutej, podala ostavki. Zakaj se je to dogodilo, smo zvedeli iz odgovora maršala Tita Subašiču, v katerem ugotavlja, da se Subašičeva ostavka popolnoma strinja z izjavami in pripravami opozicije ter ljudi okrog Subašiča, ki želi, da bi nastal v deželi položaj, ki bi služil kot opravilo za tujo intervencijo. Hkrati opominja maršal Tita Subašiča, da bodo ostale vse protiljudske težnje brezuspešne, ker bodo narodi Jugoslavije znali braniti svojo neodvisnost in svobodo ter sami vladati v svojem domu kljub vsakemu poskusu tujega vmešavanja. Ostavka Subašiča in Šuteja pred volitvami ima za cilj, okrepiti delovanje reakcionarne opozicije, ki agitira za bojkot volitev in jih skuša ovrniti, kjer more. Opozicija dela to zato, da bi preprečila možnost o nedemokraciji sedanjega reži-

Kratke vesti

Madžarski poslanik v Moskvi. Madžarska vlada je imenovala profesorja Sekfija Ayala za izrednega poslanika in opočitnega ministra v Sovjetski zvezi.

Prva zasedanja sodišča Zruženih narodov. Včeraj zjutraj je bilo v Berlinu prvo zasedanje sodišča Zruženih narodov za vojne zločince.

Darilo angleških žen Jugoslovanskim kmetom. Reuter poroča, da je sedaj na poti v Jugoslavijo 500 zbirki vrtnih semen kot darilo narodne zveze žen na Angleškem v Welsu. Vsaka zbirka obsega 18 raznih vrst semen za povrtnino. — Mesto Stockholm je poklonilo mestu Beogradu kompletan radioskopski aparat za bolnico.

Britanska vlada in vlada Zruženih držav sta pripravili, da priznata avstrijsko časno vlado.

Stavka v londonskih pristaniščih. Londonski pristaniški delavci so preklicali sklep, da se vrnejo na delo. Voditelj stavkajočih delavcev Tom Powell je objavil, da bo v Londonu konferenca stavkajočih delavcev, ki jih bodo prisostvovali zastopniki iz Birkenheada, Liverpoola in drugih luk, ki jih je zavela stavka. V ponedeljek opoldne so se priključili stavki luški nadzorniki v pristanišču Surrey, kar pomeni, da so sedaj prenehali z delom vsi luški nadzorniki na londonskem področju. Nadzorniki nadzirajo vse tovare, ki prihajajo in odhajajo.

»Bela knjiga« — nürnberski zbornik za Palestino. Ob priliki nekega zborovanja v Tel Avivu so imenovali »Britansko Belo knjigo« — nürnberski zakon za Palestino. Na zborovanju so tudi kritizirali stališče branilcev Kramera v lüneburškem procesu.

Ostavka argentinske vlade. Predsednik Farrell je v sredo zvečer naznanil, da vlada podala ostavko. Dostavil je da vlada ne bodo izročili vrhovnemu sodišču naroda.

Maršal Tito našim ženam

„Republikanska oblika vladavine je za ohranitev pridobitev narodno osvobodilne vojne nujno potrebna“

Po svojem govoru bivšim aktivnim članicam je maršal Tito pregledal vojne spominske enote, nato pa je s svojim spremstvom odšel v Dom kulture, kjer se je vršila konferenca članic AFŽ-a iz Zemuna.

Po navdušenem pozdravu navzočih je maršal Tito imel tale govor:

»Tovarišice profitašistke! Reči vam moram, da me je ta vaš sprejem zelo ganil. Danes, ko se mora dokončno odločiti usoda pridobitev, ki smo jih izvojevali, moramo brez omahovanja napeti vse sile, da izvojimo tudi to zmago, za to težki in krvavi vojni. Smo pred volitvami v konstituantno, ki bo odločila o obliki notranje ureditve, o obliki vladavine v Jugoslaviji. Odločiti mora ali bo Jugoslavija republika ali monarhija. (Soglasno vzklikanje: Hočemo republiko! Naj živi republika!) Vprašanje republike ni vzraslo kot nekaj vzporedni problem, ki bi ga hoteli ti ali oni navertiti ljudstvu, temveč se postavlja vprašanje republike kot življenjska potreba, ki je nujna za ohranitev pridobitev, za katere smo se borili. Dne 11. novembra boste tudi ve, jugoslovanske žene, ki ste si priborile pravico, da odločate o vseh notranjih političnih in gospodarskih vprašanjih enakopravno z moškimi, izrekle svojo besedo. Ne dvomim, da bo takšna, kakršna odgovarja tej junaški borbi, kakršna odgovarja zadržanju žen v času te vojne. So taki, ki bi želeli ovirati ta naš veliki cilj, ta naš zgodovinski cilj.

Toda ne poslušajte nobenih glasov, s katere koli strani, tistih, ki mislijo, da smo mi slabiči in da nas je mogoče omajati. Mnogi nas še ne poznajo. Nas ne bodo mogli omajati! (Navdušeno in dolgotrajno odobravanje in vzklikanje: Naj živi tovariš Tito!) Poda ostavko ta, poda ostavko oni, pri tem pa delajo račune: sedaj se bodo prestrašili, mi pa bomo prišli na oblast. (Enodušno vzklikanje: Nikoli se ne bomo prestrašili!) Mi se ne bomo nikoli prestrašili, zato, ker se vi, ljudstvo, ne bojite. Vsi oni, ki tako mislijo, se motijo. Zelo se motijo! Mi ne moremo kreniti s te poti, ker je to pot utrla toliko krvi, toliko žrtve naših narodov, da bi bil največji zločin vsakogar, ki bi krenil s te poti. Mi moramo iti po tej poti in stopali bomo po tej poti, četudi je še trnjeva! Zgradili bomo, kakor pravijo Rusi, široko dorozo, široko pot k srečni in boljši bodočnosti naših narodov. (Navdušeno vzklikanje: Tako je! Naj živi maršal Tito!)

Gotovi ljudje govorite, da mora priti nekdaj od zunaj, da bi nam pomagal spremeniti tok ali smer svoje poti. (Vzkliki: Ni potreba!) Rajši bi dejal, da je to mogočna reka, v katero se izlivajo vsi potoki naše domovine, potoki ljudstva. Kakor ni mogoče odvrniti gorskega potoka od njegove smeri in ga prisiliti, da teče nazaj, tako tudi ni mogoče odvrniti te reke ljudstva s njene poti, katero je nastopila. (Dolgotrajno odobravanje.) Vem, da je še mnogokaj treba. Mi

nismo mnogo storili. Toda kaj dokazuje, da hočemo uresničiti naš načrt o obnovi naše domovine? Dokazuje volja, dokazuje junaštvo, ki ga je pokazalo naše ljudstvo v času vojne in od osvoboditve sem. Naše ljudstvo je dokazalo, kolika je njegova ustvarjalna sila, kako močne volje in kako uporni so ljudje v njem. To dokazuje, da bomo hitro ustvarili tisto, za čemer so težili tudi naši slavni junaki, ki so padli in za čemer težite vi, ljudstvo.

Moram reči, da verujem, da bo 11. november veliki pregled zavednosti vseh jugoslovanskih žena. (Soglasno: Bo!) 11. novembra bodo žene pokazale, kaj hočejo. Ali hočejo tisto staro, kar jih je uklepalo v podrejenost, ali novo, ki ženi nudi najboljšo izgled.

Dovolite mi, da vam ob koncu povem, da prav tako, kakor sem v času boja zahteval, naj borci izpolnjujejo svojo dolžnost do svoje domovine, zahtevam tudi danes od vseh pravih domoljubov in članov Fronte, da izpolnjujejo svojo dolžnost do naše domovine. (Hočemo!) Ne razumite tega kot poziv k disciplini. To nam nalaga naša zavednost, naša samodisciplina. Z globokim zaupanjem v zmago pravih ljudskih stvari vam želim mnogo uspeha pri nadaljnjem delu! Naj živi demokratska federativna Jugoslavija! (Naj živi!) Naj živi republika federativna Jugoslavija! (Dolgotrajno vzklikanje: Živela republika Tito! Tito! Tito!)

bodo v pravem pomenu ljudski izvršni organ in s tem pokazali, da v ničemer ne sliči starim protijudskim policajem in žandarjem, ljudstvo pa bo z njimi tesno povezano, ker bo čutilo v njih branitelje svojih pravic.

Kakor smo že naglasili, se od tečajnikov zahteva stroga, vzorna, toda zavestna disciplina. Zgodnjemu vstajanju sledi razvite prapora, umivanje in jutranja gimnastika. Od 8. do 12. in nato od 14. do 17. je pouk. Učne snovi, katero morajo učenci splošnega tečaja spoznati in ki jo predavajo posebni inštruktorji, je veliko. Seznaniti se morajo s pehotnimi vajami, izvajajo praktične vaje na terenu, vadijo se uporabljati vse vrste orožja, učijo se izsledovalne službe, o predmetih kaznivoga dejanja, umorih in tatvinah, bavijo se z risanjem in spoznavanjem najvažnejših topografskih znakov, s čitanjem kart in vajami v skiciranju. Seznanjajo se tudi z najvažnejšimi in splošnimi težjimi kaznivimi dejanji kriminala, z administracijo in sestavljanjem raznih poročil, predelujejo politično snov, tekoče politične dogodke, razlagajo se jim izdani zakoni DFJ, udeležujejo se pri diskusiji iz brošur in časopisov ter delajo vaje v sestavljanju političnih poročil, navodil za vršenje službe Narodne milice, seznanjajo se z delom organov narodne oblasti o cestnem prometu, o pobujanju špekulacije in črne borze, v anagrafu, prvi pomoči itd.

Prometni tečaj se je pričel 10. septembra, traja torej že šest teden in se bo zaključil z izpiti ravno ta teden. Obiskuje ga 22 gojencev, poslanih na tečaj iz večjih slovenskih krajev. Prometni tečajniki se v prvi vrsti seznanjajo s predpisi o cestnem prometu, s pehotnimi vajami, vzroki prometnih nesreč, spoznavanjem legitimacij in listin ter imajo praktične vaje na ljubljanskih cestnih križiščih.

V prostem času se tečajniki udeležujejo na kulturno-prosvetnem poprišču. Imajo svoj pevski zbor in se pripravljajo na svoj kulturni večer, ki ga nameravajo v kratkem prirediti. Gojenci šole Narodne milice kažejo v delu in učenju velko zanimanje in napredek ter s tem dovažujejo, da hočejo resnično delati in koristiti ljudstva, kakor so bili požrtvovalni v narodni borbi, ko so se borili za njegovo svobodo in za pridobitev demokratskih pravic.

Kaznovani šoferji

V času od 15. do 17. oktobra 1945 so bili pri oddelku za notranjo upravo kaznovani:

- 13 šoferjev zaradi prehitre vožnje,
- 4 motociklisti zaradi prehitre vožnje,
- 75 kolesarjev zaradi nepravilne vožnje,
- 2 voznika zaradi nepravilne vožnje,
- 4 osebe zaradi nedostojnega vedenja.

Med temi so bili kaznovani naslednji šoferji:

1. Vokrač Janko, šofer pri ruski misliji, ki je dne 9. X. 1945 okoli 6. ure na Gradnovem nabrežju vozil z osebnim avtomobilom nad 50 km na uro in povozil do smrti 3 kolesarje. Kaznovan je bil z denarno kaznijo 3000 din ali 60 dni prisilnega dela in na odvzem šoferske izkaznice za dobo 1 leta. Poleg tega je bil imenovan izročen v sodne zapore, prijava pa poslana javnemu tožilstvu v nadaljnje kaznovanje.

2. Gata Giovanni, šofer pri DASP (avtokoloni v Tivoli), ki je dne 13. X. 1945 v vinjenem stanju vozil z avtomobilom po Tržaški cesti in ni hotel na zahtevo Narodne milice pokazati svoje šoferske izkaznice. Bil je aretiran in kaznovan z denarno kaznijo 2000 din, 40 dni prisilnega dela in z odvzemu šoferske izkaznice za dobo 1 meseca.

3. Gabrijel Ignacij, nameščene pri predsedstvu SNOS-a, ki je bil dne 28. IX. 1945 prijavljen, ker je vozil brez šoferske izkaznice in brez šoferskega izpita. Kaznovan je bil z denarno kaznijo 1500 din ali 30 dni prisilnega dela.

VOLITVE RDEČEGA KRIŽA V TOLMINU

5. oktobra so bile v Tolmini volitve za okrajni odbor Rdečega križa. Prisotnih je bilo 40 odposancev za okrajno skupščino. Kand. datna lista, ki jo je predlagala OF in prejšnji člani RK, je bila v celoti sprejeta. Izvoljen je bil okrajni odbor, nadzorni odbor in 5 članov v okrajno skupščino. Na konferenci se je razpravljalo o organizaciji Rdečega križa in o tekmovanju v našem delu.

Ves okraj ima 62 odborov RK, ki lepo napredujejo zlasti sedaj v času tekmovanja, ki se je začelo že 1. septembra in so pridobili že 316 novih članov, vseh članov v okraju pa je 2942. Prostovoljnih prispevkov smo nabrali 3803 lir. za »Našega diaka« pa še posebej 2953 lir. Za tiskovni sklad »Vestnik« smo nabrali 2501 in mamno že 80 naročnikov. V blagu nabranega 500 kg krompirja, 500 kg sedita, 50 kg žolca in 128 jajc. Vse to je naša požrtvovalna organizacija nabrala v času tekmovanja in se tekmovanje se nadaljuje. Nekaj blaga smo darovali tudi kolonji, kjer so se krepili istrski pionirji.

Ob tej priliki bi pripomogli, da prihajajo na Glavni odbor Rdečega križa mnoga zahvalna pisma, ki pričajo o hvalečnosti našega ljudstva za podarjeno blago in vso pomoč. Dvesto takih zahvalnih pisem so naš ljudje poslali tudi neznanim dobrotnikom in rojakom, bratom Slovencev v Ameriko za mnoge darove, ki so nam jih poslali v teh težkih dneh.

VPISOVANJE V OSVOBODILNO FRONTO NAJ POSTANE MANIFESTACIJA ZA VELIKE PRIDOBITVE NASE BORBE.

Društvo slovenskih književnikov

bo priredilo v petek, 19. t. m. ob 8. zvečer v velikih dvorani kina Matica svoj prvi

RECITACIJSKI VEČER

Svoja dela bodo čitali: Oton Zupancič, Prežihov Voranc, Pavel Golja, dr. Ferdo Kozak, dr. Alojz Krajger, dr. Igo Gruden, Tone Seliskar, Božo Vodusek, dr. Bogomir Magajna, Jože Kranjc, Ignac Koprivec, Jože Udovič, France Kosmač in Peter Levec.

Uvodno besedo bo spregovoril tovariš Josip Vidmar. Dela, ki jih bodo avtorji brali, bodo črpana iz narodno osvobodilnega boja slovenskega ljudstva, zato bo ta večer manifestacija povezanosti slovenske književnosti z narodom, ki je trpel, se boril in zmagal in ki zmaguje še danes.

Vabimo ljubljancane, da se te manifestacije slovenske leposlovne umetnosti polnoštevilno udeležijo. Vstopnice se dobe v predprodaji pri blagajni kina Matica.

Sprejem zastopnikov komsomolcev v Ribnici

Pišejo nam

Dobrotnikom v Ameriki

Mnogo zahvalnih pisem prejema Rdeči križ od našega ljudstva za skrb in pomoč, ki jo nudi v današnji stiski in pomankanju. Nad 200 zahvalnih pisem je bilo poslanih samo s Tolminskega neznanim dobrotnikom in slovenskim rojakom v Ameriki za poslano podporo. Od teh prinašamo naslednje pismo:

Dragi ameriški Slovenci! Krajevna enota RKS na Ljubni se iskreno zahvaljuje bratom rojakom v Ameriki za pomoč, ki so jo dali našim siromakom, izropancem in dojenčkom. Ganiło nas je, ko ste se spomnili najrevnejših v naši, s krvjo prepoznani Primorski. Naša vasica leži v najzapadnejšem delu naše Primorske. Mi smo svobodni v demokratski Titovi Jugoslaviji in srčno želimo, da bi vsa naša domovina bila deležna tiste svobode, za katero so tisoči in tisoči naših najboljših žrtvovali svoja življenja.

Upamo, da ves svobodoljubni svet ne bo dopustil, da bi bile zmane te žrtve. Kosti naših dragih so raztresene po Italiji, tisti Italiji, ki nas je 27 let zatirala, uničevala in mučila. Pepel naših dragih leži po vseh straneh krute Nemčije. Naši interniranci so umirali od lakote in mučenja. Vsi, ki so umirali, so umirali zato, da bi bila vsa naša zemlja svobodna, da bi tudi naši lepi Primorski do zadnje vasice zasijalo sonce svobode.

Od srca smo vam, dobrotnikom, hvaležni za poslano darove in vas pristrčno pozdravljamo. Ljubini.

Podlake

Brigada je nenadoma udarila po sovražnikovi postojanki Podlaki na Banjski planoti. Po enodnevni hudih bojih je »popolnoma uničena brigada« likvidirala sovražnikovo postojanko. Umik sovražnika se je spremenil v paničen beg, še mrtve in ranjene je pustil za seboj.

V pravkar osvobojenih Podlakah smo. Stopil sem v hišo ter sedel na klop ob peči. V prijetni toploti sem skoraj zadremal; zunaj je dež in veter brijal, tu v borni kmečki izbi pa je toplo in prijetno.

Naš komisar se obrne k stari žentici in jo vpraša: »No, mamica, kako je bilo takrat pri vas, ko so bili še Nemci tu? Ste veseli, ko smo mi prišli k vam?«

»Kako bi vas ne bili veseli, da ste prišli. Vi ne veste, kako je hudo, če ti Nemec robanti po hiši, brska po kotih in vpije nad tabo: Baba, maslo, kruh. Kje bom vzela kruh? Če sem imela pečico moke, sem jo hranila za največje praznike.« Ženica je sedla na klop in nadaljevala:

»Bali smo se jih kot hude ure. Pri nas jih je bilo pet nadutih Švabov. Sopirili so se kot bi bil ves svet njihov. Z nami sploh niso govorili, le zadirali so se kot divjaki. Hudo so se morali bati »banditov«, ko so zmeraj o njih govorili. Mi smo zmeraj čakali, kdaj nas pridete rešiti. In res snoči je začelo ropotati okrog hiše, Nemci so začeli razburjeni letati okrog, vse okoli pa je divje pokalo.«

»Kako je bilo pa zjutraj?« sem vprašal.

»Zjutraj je priteklo »oberlajtant« in vsi so morali gori na hrib. Pokalo in grmelo je še huje. Okrog polneva pa sem že zaslišala vpitje: »Juris, živel Tito!« Nekaj Nemcev je prišlo mimo hiše, tisti debeli Hans, ki je bil od vseh najbolj hudoben, je bil zadet. Zadel ga je zaslužena kazen. Kmalu za Nemci so prišli naši. Mlad partizan je tekel naprej in tamle pred sosrdno hišo je padel. Slišala sem še ime Tito, potlej je pa utihnil. V srce me je rezalo, ko sem gledala tistega mladega fanta mrtvega. V starih očeh so se zablestele solze, ustne so ji drgetale, kakor da moli.

»Da, mamica, vsak meter naše zemlje je blagoslovljen s krvjo naših fantov, naših borcev. Zato pa partizani to zemljo tako ljubimo, zato nam je tako sveta.«

Vsi smo se zamislili, spomnili smo se vseh naših tovarišev, ki jih ni več med nami. V srcih nam je zagorelo, maščevati jih moramo.

Takrat je prišel kurir s poveljem za pohod. Izmučeni, neprespani in utrujeni smo se spet dvignili na dolgo pot. Nemci so začeli prodirati iz Grgarja proti Banjski planoti. Naš bataljon je krenil v veter in dež, da brani sleherno slovensko vas.

Bogomil.

NASI PIONIRJI

V sredo 10. okt. so priredili pionirji terena »Ajdovščina« v dvorani Trgovskega doma svoj kulturni večer in želi velik uspeh. Štiri in dvajset glasov broječa četca mladih pionirjev in pionirk nam je zapela več partizanskih pesmi. Sprva so bili sicer nekoliko plašni a so se po splošnem odobravanju kmalu ojmajali ter prav samozavestno nadaljevali spored. Ta zbor resnično dela čast svojemu mlademu pevovodji tov. Kalanu, ki je pokazal, da je napravil od zadnjega nastopa v Frančiškanski dvorani velik korak naprej. Tov. Kalan je dovršeno spremljal na klavirju tovariš Roka Klopčič, ki je zaigral na gosti Osvirkov Intermezzo. Tudi tovarišica Schweglerjeva je z igranjem narodnih pesmi na klavirju žela lep uspeh.

VPISOVANJE V OSVOBODILNO FRONTO NAJ POSTANE MANIFESTACIJA ZA VELIKE PRIDOBITVE NASE BORBE.

Zbirale bomo staro gumo

Iznad naših tovarn se v mirno jezeno ozračje veselo vane gošče kope dima. Naši plavzarji na Jesenicah noč in dan tope staro čezelo, ki smo ga nabrali v času nabiralskih akcij za zbiranje starega materiala. V Guštanju veselo pojejo stroji. V Kropi naši žebjarji kujejo vsak dan pozno v noč. V Hrastniku možje in žene talijo razbito steklo. Zima se bliža, pa so še nekatera naša stanovanja in šole brez stekla v oknih. To se razume, da ne bomo pustili, da bi bili preko zime v takih stanovanjih. Se celo pa ne, da bi v takih stanovanjih prezebali naši otroci. Zato je sedaj in bomo še v bodoče razbito steklo prav marljivo zbirali. Zene bomo v podstrešjih in shrambah odkrile še matskatere razbita šipa, steklenico in različno stekleno posodo. Z veseljem jo bomo oddale v predelavo, saj bomo s tem koristile samim sebi, ker bomo dobile novo stekleno posodo, predvsem pa našim družinam, našim otrokom, ki letošnjo zimo nikakor ne smejo prezebat ob oknih brez šip. V Vevčah, na Slatkem vrhu, v St. Ilju in po številnih drugih tovarnah predelujemo naši delavci star papir. Tako nam bo potrebno šep naprej tiskati časopise, naši otroci pa bodo dobili za šolo preprotebe knjige in zvezke. Skratka, vse tako, kar smo morda pred leti imeli navado zavreči kot staro in neuporabno šaro, danes z dobro voljo in zardati delavnosti naših tovarniških delavcev, ki se zavedajo, da prvič v svojem življenju delajo tudi za sebe, predelujemo v nove, uporabne predmete. Vse je treba v tovarnah dobro pretaliti in prekovati, prekuhati in preoblikovati, pa dobijo novo orodje in novo steklo, nov papir in novo posodo, dobijo tisto najpotrebnejše, kar potrebujemo pri svojem delu, kar potrebujemo žene iz dneva v dan pri svojem gospodinjstvu.

Naše tovarne so danes v veliki večini polno zaposlene. To kljub temu, da ni mogoče iz sosednjih tujih držav uvažati surovin. To dosežamo samo zato, ker slednji državljan poleg drugega skrbi tudi za to, da naše tovarne delajo v polni meri. To dosežamo samo zato, ker se vse naše profitašistične organizacije, naša vojska, naša podjetja in najrazličnejše ustanove, ker se skoro slednja žena, slednji mož, ker tudi naši mali, naši pionirji v vsaki nabiralski akciji pomagajo zbirati star material. Brez tega sodelovanja vseh nas, državljanov nove Jugoslavije, bi prav gotovo ne bilo mogoče zbrati na vagone in vagone starega materiala. Brez takega sodelovanja nas vseh ga tudi v bodoče ne bo mogoče.

Danes imamo že marsikaj nabrane. Prav gotovo pa ni niti zdaleka zbrano vse, kar je nabrat mogoče. Zato z zbiralnimi akcijami za star material ne smemo prenehati. Kadar ne bo prav nikjer več nič takega materiala, ki bi ga bilo mogoče v naših tovarnah koristno predelati, tedaj bomo šele lahko zaključili naše zbiralne akcije. Kadar bodo vse naše ruševine in vsa pogorišča preiskana, kadar bodo preiskane vse proge, vse ceste in najrazličnejša skladišča, kadar bodo naše hiše od kleti in shramb pa tja do podstrešij očiščene vsega porabnega materiala, tedaj bomo šele lahko zaključili naše nabiralne akcije za star material.

Zima stoji pred vrati. Toliko naših otrok pa njima niti najpotrebnejše obutve. Stroji za predelavo kože v usnje po naših tovarnah stoji, ker nimamo kože, ki bi jih predelali v usnje. V letih vojne nam je sovražnik uničil in odpeljal toliko naše kladve živine. Samo ob enem vpadu v gornjo Savinjsko dolino v decembru 1944, let so odpeljali Nemci 3600 glav živine. Taki vpad, preko štirih let jih je bil na sto in sto, so težko pridajevali našo živino, ki si, povsem razumljivo, do danes še ni mogla opomoči. Bazen tega pa se je naša narodna

osvobodilna vojska morala v pretežni večini hraniti z mesom. Kako razumljivo je torej, da danes, če ocm je draga korist nas samih, živine, ki nam je ostala, ne koujemo. Popolnoma napak je torej, če nekateri nezavedni ljudje godrnjajo, da so pod okupatorjem prejemali več mesa, kot da ga prejemalej danes. Lahko jim je dal meso okupator, saj ga je naropal po našem podeželju, kradel ga je nam samim in nam del od tega ponovno prodal. Rzumljivo je, da mi sami ne smemo tako delati. Zato danes malo koljemo, koljemo kar najmanj. Zaradi tega pa tudi ni kož, ki bi jih stroji v usnje. Prav gotovo je še bolj težko, da danes nimamo usnja, kot da nimamo vsak dan mesa na mizi, zima pa stoji pred vrati. Mi sami in toliko naših otrok bi potrebovali novo obutje! Naša usnjarska industrija je danes kriča samo z 10% tistih surovin, ki bi jih ona lahko predelala če bi jih imela dovolj. Zaradi tega bomo za stlo za letošnje leto največje potrebe krili z gumijem. Iz stare gume, ki jo bomo v dneih akcije in seveda še tudi pozneje zbrali, bomo v naših tovarnah izdelali gumijaste podplata. Res je, da ne bodo tako dobri, kakor so usnjeni, toda še vedno je boljše imeti gumijast podplat, kakor pa biti bos. V ta namen bomo od 17. oktobra pa do konca meseca zbirali staro gumo. Se prav posebej se bomo te akcije z vslo ljubeznivo oklenile žene in matere. Zakaj ta akcija hoče predvsem preskrbeti naše otroke, naše šolarje z najnujnejšo obutvijo, da ne bodo preko zime prezebali v noge in morda zaradi obutve izostajali iz šole. Predvsem bo anti-fašistična ženska zveza v slednjem kraju z vsemi silami sodelovala v nabiranju stare gume. Žene iz AFŽ odborov bomo pomagale osnovati v vsakem kraju skupni iniciativni odbor za zbiranje akcije, širile bomo razumevanje za pomen te akcije, gojile tekmovanje v nabiranju med našo in drugimi organizacijami, med našim in sosednjim terenom, tekmovale bomo v nabiranju

Kako se šolajo narodni miličniki

Kmalu po popolni osvoboditvi slovenskega ozemlja se je za narodne miličnike osnovala v Ljubljani šola Narodne milice z namenom, da daje našim miličnikom, ki so po večini obrtniki in kmečki fantje, potrebno teoretično znanje o izvrševanju njihovih odgovornih službe. Šola Narodne milice ima svoje prostore na mirnem kraju v Siški, na Vočnikovci cesti, kjer si narodni miličniki vseh okrožij z učnimi tečajji pridobivajo strokovno znanje. Tečajniki imajo v šoli skupno popolno oskrbo ter so podvrženi strojnemu, vzornemu redu in disciplini.

V šoli se vrše splošni in prometni tečajji. Splošni tečajji trajajo tri mesece, prometni pa šest tednov. Zaradi

gume posamezne žene med seboj. Predvsem pa bo slednja žena dobro preiskala svojo shrambo, klet in podstrešje, vse svoje stanovanje. Morda leže tam na polici stari in obrabljeni gumijasti čevlji za sneg, druge zopet raztrgana gumijasta steklenica za toplotno vodo ali neporabna gumijasta cev in še različni drugi, na videz morda povsem neznatni in že zdavnaj pozabljeni gumijasti predmeti. Danes je vsekakor tako neznanen košček gume potreben in ga bomo oddale v tovarno, oddale v zavesti, da bo lahko koristil nam vsem, predvsem pa tistim najbolj ubogim otrokom, ki še danes miso preskrbljeni z obutvijo. Morda našemu otroku ne bo potrebno kupiti gumijastih podplator za čevlje, pa jih bo lahko dobil iz teh odpadkov tisti osiprteli otrok. Ki danes, četudi so dnevi že mrzli, nima nobene obutve. Pomislimo samo, da imamo v Jugoslaviji nič manj kot 1.200.000 otroških otrok. Vsi ti prav gotovo še nimajo obutve za zimo. Kako veseli bodo, če jim bomo oskrbeli vsaj gume čevlje, če jim že boljših ne moremo. Če smo za te otroke nabrali v dnevih akcije za njihovo oskrbo več milijonov dinarjev, če smo z vslo ljubeznivo za njih nabirale predvsem žene, bomo tudi v tej nabiralski akciji za staro gumo največ žene mislile na naše sirote. Naj slednja zavedna Slovenka s takim razumevanjem pristopi k nabiralski akciji za zbiranje stare gume!

Razen tega pa je guma potrebna tudi v našem gospodarstvu in v naši trgovini. Naša država ima stroje za predelavo gume, toda nimajo gume same. Če jo bomo dovolj zbrali, potem bomo imeli dovolj gumastih podplatorov, potrebnih gumastih pet, ki varujejo našo obutve, da se ne obrabi preveč hitro, razen tega bomo lahko izdelali tudi tako potrebne gumijaste pnevmatike za kolesa in avtomobile, plašče za kolesa in avtomobile. Tako bomo torej z akcijo za nabiranje stare gume koristili tudi našemu prometu, našemu gospodarstvu.

Kako se šolajo narodni miličniki

pomanjkanja kadra je bil prvi splošni tečaj v Ljubljani le šest tednov in ga je obiskovalo 72 članov in tri članice NM, prvi prometni tečaj pa je trajal tri tedne in se ga je udeležilo 24 prometnih miličnikov.

Drugi splošni tečaj narodnih miličnikov se je pričel 1. septembra in bo trajal tri mesece. Obiskuje ga 63 narodnih miličnikov, med njimi ena tovarišica. Vsi tečajniki so večinoma partizani, nekateri celo od 1941, in 1942. leta. Tako vidimo, da se vzgajajo za narodne miličnike ljudje, ki so se borili za narod, za svobodo in za pravo ljudsko demokracijo. Taki narodni miličniki bodo res znali čuvati pridobitve štiriletnih borbe. oni

S Titom v borbi — s Titom v miru

JUGOSLOVANSKI NARODI K VSTAJI

Vojna komisija se je preme-novala v Glavni štab partizan-skih odredov Jugoslavije, ki naj vodi borbo za osvoboditev Jugoslavije.

V Črni gori je prišlo do splošne vstaje že 13. julija 1941. Deset-tisoči Črnogorci so napadli ta dan italijanske postojanke in osvobodili vsa dežela razen mest Cetinja in Podgorice. Jeseni sta bili osvobodjeni skoraj vsa zapad-na in velik del vzhodne Srbije. Septembra je bilo prvo vojno po-svetovanje odposlancev iz vseh pokrajin. Glavni štab se je pre-menoval v Vrhovni štab, za Slo-venijo, Hrvaško, Bosno in Črno goro so bili ustanovljeni Glavni štabi. Bilo je sklenjeno, da se prične povsod večje vojaške ope-racije, da se pozovejo v skupen boj vsi, ki še stojijo ob strani itd.

PRI DRAZI MIHAJLOVIČU

V članku »Borba narodov za su-znjene Jugoslavije« pripovedu-je tov. Tito, kako je obiskal me-seca avgusta 1941 v vasi Strugaln-ic v hiši vojvode Mišiča Draža Mihajloviča, ki se je zatekel z nekaj oficirji ob kapitulaciji Ju-goslavije na Ravno goro. Mihaj-lovič je odbijal predlog, da prič-ne borbo, češ da še ni čas. Raz-govor ni privedel do nobenega važnega sklepa. Med drugim je omenil tedaj Mihajlovič, da so vsi Hrvati ustaši in izdajalci, ki so prodali Jugoslavijo Nemcem in da je treba Hrvate, muslimane in druge kaznovati in jih po vojni podrediti Srbom.

Ko so osvobodili partizani Ča-čak, Užice, Uzičko Pozeško itd., so pričeli na osvobodjenem ozem-lju četniki mobilizirati kmete. Partizani so to dopuščali in po mestih postavljali s četniki celo skupne komande. Ob osvobodit-vi Užic je prišlo v partizanske roke veliko plena in tovarna orožja, ki je zdaj zvišala proiz-vodnjo od 150 pušk na 420 in od 40.000 nabojev na 80.000. To je Nemece zaskrbelo, Mihajlovič pa je postal nevoščljiv. Po vseh čet-niških skupinah je razpredel mreže svojih oficirjev, ki so šču-vali na partizane in povzročali spore. Tov. Tito je obiskal Mi-hajloviča še enkrat. Predložil mu je 10 točk, ki so se tikale skupne komande, sodelovanja pri naro-dnih odborih itd. Vendar ni bil do-sežen sporazum v teh najvaž-nejših točkah, pač pa je Mihaj-lovič pristal na delitev orožja. Naslednji dan že mu je dobavila tovarna 500 novih pušk in 25.000 nabojev.

PRVO IZDAJSTVO ČETNIKOV

Štiri dni po razgovoru so na-padli četniki partizane pri Uzičku Pozeški z istim orožjem, ki so jim ga dali partizani. Četniki so pričeli ubijati partizane. Partizani so izvedeli, da pripravljajo četniki nov napad in so 2. nov. 1941 od-govorili z ofenzivo. Razglašni so četnike in jih podili proti Ravni gori. Tedaj je poslal Mihajlovič k tov. Titu svojega oficirja Mi-tiča, ki je prošil z dvignjenimi rokami, naj se konča ta krvava borba med brati. Tov. Tito je ugodil, postavil pa je tri pogoje:

1. da se potegnejo takoj vse četniške sile na črto Kamena — Brajič;
2. da se osnuje takoj skupna komisija, ki bo preiskala primer v Pozeški;
3. da se osnuje takoj komisija za končna pogajanja o spora-zumu.

Komisiji sta se sestali, do spora-zuma pa ni prišlo. Nemci so pre-bili fronto in hitro napredovali. Četniki so pomagali Nem-cem. Tako so n. pr. v Gornjem Milanovcu razorožili z zvijačo 500 partizanov, jih slekli in predali Nemcem v Valjevo. Nemci so skoraj vse pobili. Četniki so po-klali 17 bolničark in enega zdravnika ter poročali o tem Nemcem. Skoraj mesec dni so se upirale naše enote sovražniku. Zadnji boji so se bili na meji Srbije in Sandžaka. Potem se je vrnil del partizanov v manjših odredih na-zaj v Srbijo, drugi pa so se po-vezali v I. in II. srbsko brigado, ki sta skupaj z črnogorskimi bri-gadami dvakrat prešli slavno pot od Črne gore do Bosanske kra-jine.

OFENZIVA

Med omenjenimi boji v Srbiji so trajale tudi v Črni gori borbe od julija do decembra 1941 ne-prestano. 3500 partizanov je na-padlo Plevlje, ki ga je branila cela italijanska divizija. Ubityh je bilo v uličnih bojih nad 2000 Ita-lijanov.

Tudi drugod se je borba nada-ljevala: očičena je bila skoraj vsa vzhodna Bosna, prav tako veliki deli Like in Koruna. V

bosanski krajinji je bil že meseca avgusta 1941 osvobojen Drvar. Jeseni so se pričele v Sloveniji in na Hrvaškem manjše borbe.

V vzhodni Bosni je bilo za partizane težko. Partizani in četniki so se skupaj borili proti Nemcem in ustašem, dokler ni poslal Mi-hajlovič svojih oficirjev. Šele prihod I. srbske brigade v Bosno (umik iz Srbije v Črno goro, po-tem v Bosno) je okrepil borbo. Zato so se odločili Nemci za dru-go veliko ofenzivo. Pomagali so jim četniki, ustaši in domobranci. Zaradi visokega snega, mraza in zaradi pomanjkanja municije so se morale naše brigade umikati. S spretnim manevrom tik ob Sa-rajevu in po visokih planinah so se izmaknile iz obroča. 160 bor-cem so tedaj zmurnili udil Partizani so osvobodili Fočo, Goražde in druga nova mesta, pridružilo pa se jim je 10.000 poštenih čet-nikov.

Sovražnik je podvzel spomladi 1942 tretjo ofenzivo v Bosni in Črni gori ter jo razširil pozneje na Dalmacijo in Slovenijo. Glav-nina naše vojske se je po težkih bojih prebila na nov sektor pri Kalinoviku, kjer so bile ustanov-ljene štiri nove brigade. Z večjim delom vojske je krenil Vrhovni štab v Bosno, kjer je presekal progro Sarajevo — Mostar, uničil mnogo postaj, 40 lokomotiv in s svojimi enotami osvobodil Konjic in velike nove predele. Prihod teh čet je imel velik pomen za Bosno, Dalmacijo, Hrvaško in Slovenijo. Povsod se je borba okrepila, osvobodjeni so bili veliki prede-li v vseh pokrajinah, osnovane no-ve brigade.

Jeseni 1942 je poslal Vrhovni štab svojega člana v Makedonijo, da organizira tam partizanske od-rede in poveže njih borbo z bor-bo v Grčiji, Albaniji in Bolgariji. V Slovenijo je poslal Vrhovni štab svojega načelnika in 10 ofi-cirjev, da pomagajo organizirat iz partizanskih odredov redno narodno osvobodilno vojsko.

Naši uspehi so vzmirlili oku-patorje. Podvzeli so novo ofen-zivo. Zbrali so velike sile v Kar-lovcu, Glini, Bos. Kostajnici, Ba-nja Luki, Sarajevu itd. Namera-

vali so obkoliti Vrhovni štab in glavnino naše vojske, stisniti ob-roč in uničiti vse, kar bi bilo v njem. Nad 50.000 žena, starcev in otrok se je umikalo z vojsko, ki se je neprestano borila za pre-hode. Najtežja je bila borba na odseku Prozora. Trajala je brez prestanka 37 dni in sovražnik je dovažal nove sveže sile. Tu je so-delovalo z Nemci, Italijani in ustaši tudi 18.000 četnikov, ki so napadali za hrbtom. Sovražnik je stisnil 4 naše divizije, ki so ču-vale 4000 ranjencev, v kotel ob Neretvi.

SOVRAŽNIK SE JE PRIBLIZIL RANJENCEM

že na 2 km. Tedaj je ukazal tov. Tito porušiti vse mostove na reki. To je bila vojna zvijača. Nemci so mislili, da so partizani spre-menili smer. Med tem so zgra-dili partizani naglo nov most, po katerem so se rešili na drugo stran reke vsi ranjenci, skoraj vsa vojska in orožje. Le tanke in tež-ke topove so uničili partizani sami.

Naše brigade so pričele prot-i-ofenzivo in razbile sovražnika. Četniki so prenehali biti vojaška sila. Maj mesec je bil določen za počitek, toda sovražnik je pričel novo, peto ofenzivo. Naša vojska je imela več tisoč ranjencev in oslabilih borcev, ki so prestali tifus. Vendar so tudi iz te ofen-zive izšle naše brigade skoraj ne-okrnjene, sovražniku pa so priza-dele težke izgube.

Vzporedno z razvojem vojske se je oblikovala in izpopolnjevala tudi narodna oblast. Že 1941 so obstajali v osvobodjenih predelih Srbije, Črne gore itd. narodno osvobodilni odbori. Povsod so na-domestili prejšnje občinske, sre-ske in druge oblasti, ki so vse stopile v okupatorjevo službo.

Jeseni 1942, ko je bil osvobojen že velik teritorij, se je pokazala potreba po političnem predsta-vništvu za vsa država. Sestal se je AVNOJ, ki je sprejel na 1. in 2. zasedanju znane zgodovinske sklepe in položil temelje demo-kračni federativni ljudski drža-vi, domovini enakopravnih na-rodov.

Predvolivna delavnost v mariborskem okrožju

Teden za tedom se razhajajo po mariborskem okrožju govorniki na predvolivna zborovanja. Vsako nedeljo jih je preko 40, med temi nekatera tako veli-častna kakor v Mariboru, kjer se ga je udeležilo preko 20.000 ljudi, ali zadnjo nedeljo v Ljutomeru, kamor se je zgrnilo preko 5000 zborovalcev. Mnoga teh zborov-anj so zvezana z obhodi, kjer se še enkrat pred volitvami razgle-damo po vsem tem, kar imamo, ocenimo svoje dosedanje delo na gospodarskem in kulturnem pol-ju, da se bomo 11. novembra lahko odločili, da hočemo nada-ljevanje te vsestranske rasti slo-venskega naroda.

Manjši volivni sestanki se vrše pred cerkvami na vasi, pod sto-letnimi lipami, kjer so se že naši dedje sestajali k posvetu, v dru-štvenih dvorinah in v delavnicah tovarn. Vsi problemi našega življenja se na teh zborovanjih ob-ravnava — od tega, koliko žita bomo letos posejali, kako bomo dvignili produkcijo, pa do raz-krinkavanja domače reakcije in zahteve priključitve Trsta in Pri-morske Jugoslaviji. Vsa ta voliv-na zborovanja so manifestacija za eno: Titovo republikansko Ju-goslavijo. Neško je bilo vpisanih 3 milijone volivcev, danes 8 milijonov. Neško jih je šlo na voli-šče morda nekaj preko 2 mili-jona, 11. novembra pa bo narod pokazal svojo politično zrelost in resnično prepričanje. Za volivno komedijo v stari Jugoslaviji se ljudstvo ni posebno zanimalo, ker stolkov gospodov ministrov niso prevrgli ljudski glasovi, tem-več samo osebne koristi posa-meznikov. Zato je marsikdo 1941. leta brez boja zagnal puško v stran, ker se ni hotel boriti za državo Zebotov, grofov Herber-steinov, Hutterjev in Westnov. Ko so prišli Nemci, so se nekate-ri, ki so bili prej socialno naj-hujše prizadeti, nadejali od njih boljše rešitve socialnega vpraša-nja. Namesto tega pa je prišla še hujša sužnost, na mariborskem sodišču so padli prvi strelci, prič-ele so se revkizicije in izselje-vanja in tudi najmanj prebuje-nim so se jele odpirati oči. Narodno osvobodilna borba je zdru-žila vse zdrave moči našega na-roda. Priboril si je svoboda. Da-nes so ljudska sodišča pomela z

narodnimi izdajalci, imetje vele-bogatašev in nemškutarjev je za-pleteno. Tem ljudem seveda ne gre v račun, da se je slovenski narod, štajerski kmetič in viničar osvobodil njihove gospodarske nadoblasti. Zvezali so se z reak-cijo, ponujajo enkrat Otona Habsburškega, drugi kralja, ra-di bi prikljčili tuje v deželo, iz-našli so celo vest, da bodo na nas zagnali atomsko bombo, če bomo volili za Tita in bi se men-dali zapisali samemu belcebubu, samo da bi zopet prišli do obla-sti in do svojih tovarn in vele-posestev. Računajo z naivnostjo ljudstva. A to ljudstvo je iz težke borbe za svobodo prišlo v novi čas drugačno, kakor je bil recimo 1936. leta. Dobro ve, kdo mu je nekoč pil kri. Ze pri volitvah krajevnih narodno osvobodilnih odborov si je postavilo svojo ljudsko oblast in je vse tiste, ki so ga nekoč tlačili in izrabljali, razkrinkalo. Brisalo jih je iz vo-livnih imenikov.

Ljudstvo pa tudi ve, da je med hlapi okupatorja tudi mnogo za-plejencev in tem vendar daje možnost, da se znova vključijo v naše narodno občestvo.

Posebno živahna volivna zborova-nja so bila v zadnjih dneh v Mariboru, ki ga je obiskal notra-nji minister slovenske vlade tov. Polič, sin Slovenskih goric, no-silec kandidatne liste za maribo-rsko okrožje. V Mariboru je go-ovoril na kvartnih zborovanjih, obiskal je plenum sindikatov, šel je iz tovarne v tovarno, tistim je postal klicar v novi čas, ki so bili v preteklosti najbolj zapostav-ljeni — delavcem, malim ljudem iz predmestij in okolice. Kot to varji je prišel minister k tem lu-dem, razgovoril se je z njimi v vseh teževah, ki nas tarejo, ome-tnjal je govornice, ki jih sovra-žniki ljudstva trošijo med nas, po-kazal je jasne smernice v bodo-čnost, dal je poudarka delu, ki je edini naš kapital v teh težkih ča-sih Marsikomu ki je do zda prisluskoval prišepetavanju tujih agentov so besede resnice našle pot do srca. Naitežji problem mariborskih delavcev je njihov socialni položaj. Minister Polič u-tudi o tem govoril. Marsikomu se moramo danes odpovedati, da bo

pomagano tistim, ki dancs prav-ničesar nimajo, kordunskim in liškim kmetom, ki nimajo strehe nad glavo in cunje, da bi se z njo ogrnili. Gospodarski boj se bije danes, ki je mnogo težji kakor oni oboroženi, ki smo ga vodili štiri leta. Mi se moramo gospo-darsko osamosvojiti, če ne bomo hoteli večno biti kolonija tujcev.

Minister Polič je obiskal več mariborskih tovarn. Brez kordo-na žandarjev, brez oklepa detektivov, delavcev se je pogovoril z delavci, kako si bomo zgradili svoj novi dom.

Čez mesec dni bodo volitve. Takrat bodo zavirskali slovenje-goriški viničarji in s Haloškega se bo vrnil odjek, pohorski kmet-je bodo sedli na svoje zapravlj-ivke in se odpeljali na volišče, koroški fantje bodo s pušeljci za klobuki prišli in oddali svoj glas. In vzdignilo se bo deset tisoč mariborskih delavcev, zavpili bo-do med brenje svojih strojev, med nabiranja kladiv: naj živi svoboda, naj živi Titova republika Jugoslavija! F F

Zborovanje pri Mariji Bistrici

Zagreb, 17. okt. V Mariji Bistrici je bilo veliko volivno zborovanje, ki se ga je udeležilo več kot 3.000 ljudi. Ljudje so prihajali na zborovanje v spre-vodih z zastavami in vzklikali so maršalu Titu, ljudski oblasti, ljudski fronti. Na zborovanju je govoril član Po-krajskega odbora Enotnih sindika-tov delavcev in nameščencev Hrvaške Marko Belinič, ki kandidira v tem kraju. Dejal je med drugim v svojem govoru:

»Slojletja je tlela iskra narodne vsta-je za pravičnost, ki je zažarela leta 1941. Uvideli smo, da se moramo po-služiti takšnih sredstev, ki bodo kon-čno tudi nam omogočila življenje vred-no Sloveka. Vi se spominjate delani našega velikega Matije Gubca. Mi smo se iz njegove borbe naučili, kako mo-ramo braniti pravice kmetov. Hrvaški narod, hrvaški kmetje dosledno ste-deremo velikemu predniku Matiji Gubcu. Hrvaški narod stopa po nje-govih stopinjah. Mi sledimo tudi Šte-panu Radiću, ki je dejal: »V borbo za republiko, Sloveške pravice in pravice kmetov! Mi smo stopali po tej poti in smo se borili. Danes smo po-stali mi, delavci in kmetje, gospodari svoje zemlje. Ne smemo misliti, da imamo svobodo samo zaradi svobode same. Svoboda je potrebna zato, da štiti naše delo, da se spoštujejo naše pravice, da nimamo samo dolžnosti, temveč da sprejememo poleg dolžnosti tudi zasluženo pravico. Te pravice smo si v naši vojni državi pod vodstvom našega ljubega Tita, domačega sinu, sami izvojevali. Kmetje so tu v Mariji Bistrici in v Studici razumeli novi čas, ki priznava njihove pravice. Ljudje so čitali zakon o agrarni reformi, pa so se vprašali: Dobro, toda kaj je z zem-lja? Ali je zemlja od onega, ki jo ob-deluje, ali od onega, ki na njej niče-sar ne dela. Zamislili so se in izjavili: Danes se več ne bojimo banalov in nuškinih konit, ko zahtevamo svoje pravice. In tako zahtevamo zemljo, ki jim pripada. Ničče ni bil zato pre-ganjan, Kako pa bi bilo v tem primeru pred kakimi 40 in 20 leti, ali pa še celo pred 2 leti? To vi sami dobro veste!«

V nadaljevanju svojega govora je Belinič dejal: »Vemo, da nekaterim to, da se ljudstvo zaveda svojih prav-ic ne gre v račun. Vsi ti niso prijatelji kmetov, temveč so prijatelji samega sebe. Danes uresničujemo ono, kar sta nam zanesla Matija Gubeč in Stjepan Radić. Mi želimo to uresničiti in že uresničujemo kmečko in delav-sko republiko. Ustvarili jo bomo za sebe, ne pa za pokvarjeno osodo. Danes delamo vse za sebe in v tem je navno glavni smisel in vsebina kme-ko-delavske republike. Ko stopamo na tej poti, nas ne more nihče odvrniti od nje, niti nas ne bo mogel. Presni-čenje teza leži v močnih rokah ljudi, ki so z delanim dokazali da ljubijo ne-dro, ki so to dokazali tedaj, ko je bilo treba stopati tudi skozi trnje.« Govor Marka Beliniča so navzoči spreleteli z dolgoletnim odobravanjem.

Volivna kampanja v Liki

Beograd 17. okt. V Liki se je v zad-njem času vršilo veliko število voliv-nih zborovanj, katerim je prisstvovalo preko 7000 ljudi. V Kotaru La-pac je bilo 45 sestankov, katerim je prisostvovalo preko 10.000 ljudi. Po-let tega so bila velika zborovanja v Gospiću Gračacu in Perušiću. Na vseh sestankih je ljudstvo izražalo svo-lo odločenost maršalu Titu, republiko in ljudski fronti.

Zborovanja v ohridskem okraju

Beograd 17 okt. Ta teden so se po-čeli vseh ohridskega okraja vršiti volivna zborovanja, katerih se je ude-ležilo veliko število prebivalcev. Na zborovanjih so govorili predstavniki krajskega odbora Ljudske fronte o pomenu prvih svobodnih volitev in o loči Ljudske fronte v narodno osvobodilnem boju in obnovi dežele. Pri-tni so govor poslušali in navdušeno priključili maršalu Titu, ljudski fronti in Jugoslaviji.

SAMO POZRTVOVALNOST VSEGA LUDSTVA JE OMOGOCILA ZMA-GO NAD OKUPATORJEM

Od nas samih je odvisno!

Povsem napačno je pogosto raz-širjeno mnenje, da je preganjanje in zatiranje črnoborzičancev in spekulantov samo in izključno naloga oblasti. To naziranje izvira še iz do-be, ko je bila oblast pod starimi protiljudskimi režimi ljudstvu od-maknjena in ljudstvo v njej ni vi-delo svojega zaščitnika, marveč žan-darja in policajca, postavljenega za-to, da zatira vsak izraz svobodne volje ljudstva. Tudi pod prejšnjimi režimi smo že imeli razne protidra-gijske zakone, ki pa so ostali mrtva točka na papirju baš zaradi tega, ker ljudstvo pri njihovem izvajanju ni moglo sodelovati. Kajti zgoditi so se neredni primeri, da so tisti, ki so prijavili kako tako ljudsko pijavko, zaradi korumpiranosti oblasti in okorelega jahanja na mrtvih para-grafih želi za svojo dobronamernost zasmeš, če ne še kaj hujšega, do-čim je pravi krivec vselej našel pota in načine, da se je odtegnil dosegu zakona in zasluženi kazni.

Danes je položaj drugačen. V de-mokraciji Jugoslaviji je oblast res-nično ljudska oblast in oni, ki to oblast izvršujejo, niso več postavlje-ni od zgoraj, marveč izvoljeni od ljudstva, da izvajajo oblast po vo-lji ljudstva. Zato je danes odnos med ljudstvom in oblastjo tudi po-veš drugačen. V predstavnih oblasti ljudstvo ne gleda več svoje-ga nasprotnika, marveč svojega res-ničnega zaščitnika, na katerega se lahko obrača s popolnim zaupanjem in v zavesti, da je in mora biti vsa-ka rešitev te oblasti v interesu in v korist ljudstva. Kjer pa to ne bi bilo, ima ljudstvo samo vsikdar priliko in možnost, da takega predsta-vnika oblasti ne samo odstrani, mar-več ga tudi pokliče na odgovornost. Predpogoj za pravino in dobro funkcioniranje ljudske oblasti pa je sodelovanje ljudstva samega. Kajti samo tam, kjer ljudstvo samo so-deluje, kjer daje od njega samega izvoljenim izvrševalcem oblasti po-budo in navodila, kako naj poverje-no jim oblast v okviru demokratičnih in ljudskih zakonov izvajajo, samo tam more oblast pravilno funkcionirati.

To velja še prav posebno pri za-tranju črnoborzičancev in speku-lantov. Oblast si po svojih v ta na-men postavljanih organih prizadeva, da jim pride na sled in jih dovede zaslužen kazni, toda pomenilo bi za-tiranje ljudske oblasti in pravice ljudstva ter povratek v stare raz-me-re, če bi morali imeti zopet za vsakim vogalom, v vsaki trgovini in v vsakem javnem lokalu policajci in žandarja. Pomen ljudske demo-kracije, ljudske oblasti je baš v tem, da ljudstvo samo bdi nad spošto-vanjem ljudskih zakonov, da samo pomaga zatirati vse ljudske škod-ljivce, da ostane prava in osnovna oblast v rokah ljudstva samega, ne pa plačan in posebej nastavljenih organov. Smisel ljudske demokracije je baš v tem, da ljudstvo samo vlada, to se pravi, da ljudstvo samo ureja vsa pereča vprašanja tako, kakor to najbolj odgovarja nje-govim lastnim koristim in s tem na-ravno koristim države.

Da so črnoborzičanci in spekulan-to baš v sedanjem času, ko še za-radi vojnega uničenja in povojnih razmer primanjkuje tega in onega blaga v toliki meri, da se mora nje-gova potrošnja natančno odmeriti in enakomerno porazdeliti med vse upravičence, največji škodljivci ljud-stva, o tem ni pač nobenega dvoma. Saj so baš oni tisti, ki v največji meri povzročajo pomanjkanje blaga. Zakaj na primer primanjkuje na tr-gu krompirja, jaje, mleka itd., do-čim je notorično, da se je vsega pridelo toliko da, bi lahko vsak po-trošnik dobil najnujno potrebno količino? Samo zaradi tega, kar razni spekulanti to blago zadržujejo, da ga skrivajo in odtegujejo trgu, da ga pod roko, na črni borzi, prodajajo po deseterkratni in še višji ceni. To

so tisti škodljivci ljudske skupnosti, ki ne po svojem nerazumevanju, marveč v večini primerov zionamer-no na ta način izzivajo nezadovolj-stvo in povrh še hujškajo proti ljud-ski oblasti, češ, poglejte, ali je se-daj kaj boljše kot je bilo poprej? V isto vrsto spadajo tudi tisti tr-go-vci in obrtniki, ki prikrivajo svoje zaloge blaga in izdelkov in jih no-čejo prodajati na nakaznice, pač pa trgujejo z njimi na črni borzi in proti zamenjavji. Saj so ljudje, ki so še danes prepričani, da se za de-nar vse dobi, le da imaš zveze s čr-no borzo. Res je, da črna borza danes ne posluje več tako javno, ka-kor je v dobi okupacije, toda dog-a-ja jo se še nekateri primeri.

In zakaj? Mar ni naše najvišje narodno predstavništvo izdalo zelo učinkovitega zakona o pobijanju spekulacije in gospodarske sabota-že? Zakaj še ni bilo slišati, da bi se ta zakon izvajal z vsjo strogostjo? Zakaj še ni bilo slišati, da bi bili tudi pri nas kakoga spekulanta prav pošteno zašili, čeprav je skoraj vsa-kemu otroku znano, da črna borza še vedno cvete? Zgolj in edino zato ne, ker naša javnost, naše ljudstvo še vedno ni v dovoljni meri doume-lo, da ostane sleherni zakon brez neposrednega in aktivnega sode-lovanja ljudstva samega mrtva črka. In prav v pogledu črne borze in po-četja najrazličnejših spekulantov maleda in velikega kova lahko na vsakem koraku slišiš pritožbe in za-bavljanje, toda če se obrneš na jav-nega tožilca ali na narodna sodišča z vprašanjem, kaj je vzrok, da jih ne zapro in ne zašijejo, kakor bi bila splošna zahteva vsega delovne-ga ljudstva, pa izveš, da velja tudi tu staro pravilo: kjer ni tožilca, ni sodnika! Ljudje pač na debelo zabavljajo, toda nikomur ne pride na misel, da bi stopil k najbližjemu ljudskemu tožilcu, ki je v vsakem kraju, v vsaki ulici in grešnici pri-važen. Baš v tem je jedro vsega zla! Dokler ljudje sami ne bodo začeli preganjati črne borze, dokler ne bodo sami začeli prijavljati razne spekulante, tako dolgo se črna borza ne bo dala zatreti in iztrebiti in tako dolgo bo še naprej velika veči-na vsega prebivalstva trpela poma-njkanje.

Toda temu se mora napraviti konec! Ena izmed važnih nalog vseh organizacij OF, učenih odborov in sindikalnih organizacij je, da posve-tijo zatiranje črnoborzičanstva in spekulantstva svojo pozornost, da ob vsaki priliki poučujejo svoje člane, kako naj postopajo, da se temu največjemu zlu napravi konec. To vprašanje naj se obravnava na vseh sestankih. Tu je zlasti naloga gospodinj, ki to zlo najbolj občuti-jo, da se složno postavijo v bran. Če bi gospodinje sproti prijavljale vsak primer, ki ga opazijo in same doživ-ljajo, bi bilo črne borze v osmih dneh konec in razno blago, ki ga zdaj primanjkuje, bi se hitro poja-vilo na rednem trgu.

Imamo oblast, ki je voljna stori-ti svojo dolžnost, imamo zakon, ki ustvarja vse pogoje za uspešno za-tiranje spekulacije in črne borze, od-visno je torej samo od nas samih, da postane ta zakon meso in kri, da stopi v življenje in odstrani iz naše ljudske skupnosti njene največje škodljivce. Zato je vsako zabavlja-nje nesmiselno, če nečemo sami se-bi doprinesti in pomagati, da se na-pravi končni red, kakor si ga vsi že-limo. Ne besede, dejanja odločajol! Otresimo se že enkrat one stare za-bavljajske komodnosti in pomagaj-mo našim ljudskim oblastem, da bo-do mogle uspešno in pravilno izvr-šiti svojo nalogo, sebi v čast, nam vsem skupaj pa v korist. Geslo: Ne-zisprezen boj črnoborzičancem in spekulantom! Naj pride v meso in kri slehernega zavednega državlja-n in ni vrag, da ne bomo tudi tej, čeprav tisočglati hidri zavili vratu! Od nas samih je odvisno!

RUSKI TEČAJ

Da ustrezno želj naših bralcev po ponatu »Ruskega tečaja«, smo se odločili izdati popravljen in izpopolnjen ponatis tečaja. Ruski tečaj bomo izdajali v obsegu ene tiskovne pole (šestnajst stran) v kratkih razdobjih. Zato prostimo vse naše naročnike, orlače in vse četne in terenske odbore ter podružnice sindikalnih organizacij, da nam sporoče število naročnikov z imeni in njihovimi naslovi in nam pošljejo izpolnjeno naročilnico. Lahko pa se seveda vsakdo sam naroči po dopisnici. Cena vsakemu poednemu zvezku je 10 — din. Lahko pa pošljete tudi naročnico za vse zvezke, ki jih bo 10 vnaprej.

Naročilnica za »Ruski tečaj«

Upravi „Slovenskega poročevalca“ Ljubljana, Knafljeva 5

Podpisani se naročam na »Ruski tečaj« in se obvezujem, da bom redno plačeval po 10 Din za vsak prejeti zvezek. Upošteval bom eventualne spremembe naročilnih pogojev

V _____ dne _____ 1945.

Naslov _____ Podpis: _____

Nase gospodarstvo

Pomembni ukrepi za načrtno elektrifikacijo Slovenije

Ustanovitev treh državnih podjetij federalne Slovenije

Smotna in načrtna izvedba elektrifikacije je ena prvih nalog, ki jih moramo rešiti, če hočemo dvigniti našo industrijo in obrt pa tudi naše kmetijstvo, skratka, če hočemo ustvariti pogoje za napredek našega gospodarstva in boljše življenje naše široke ljudske množice. Naša naloga ne more biti samo v tem, da vzpostavimo uničene in poškodovane naprave, da izboljšamo obstoječe naprave, in popravimo, kar je bilo zamudeno, zlasti glede elektrifikacije podeželja, temveč moramo tudi poskrbeti, da se poveča naša proizvodnja električnega toka in da z gradnjo daljnovodov dosežemo boljše izkoriščanje obstoječih central. Povezati moramo vse elektrificacijske centrale, da bomo lahko čim bolj izkoristili njihovo zmogljivost. Tako bomo dosegli medsebojno pomoč med centralami in boljše izrabo viškov razpoložljivega toka. Vsa Slovenija bo mrežna postati eno samo električno omrežje.

Vse to bomo lahko dosegli, če bomo vse velike centrale pod enotnim osrednjim vodstvom, ki bo svobodno razpolagalo s proizvedeno električno energijo in bo lahko pravilno usmerjalo oddajo električnega toka. Tudi vprašanje medsebojne pomoči pri preobremenitvi posameznih central, kakor tudi vprašanje električnih central (predvsem kalorinih), ki naj služijo kot skupna rezerva, bomo v tem primeru najlažje rešili. Čakajo pa nas še mnogo večje naloge. Na Dravi imamo dve na pol dograjeni veliki vodni centrali, eno pri Dravogradu, drugo pa na Mariborskem otoku, ki bosta imeli po končani dograditvi skupaj dvojno zmogljivost centrale na Fali. Za izgraditev teh dveh central bodo potrebna še prav znatna denarna sredstva.

Vse te velike naloge bo lahko izvršilo le samostojno državno električno podjetje Slovenije, ki bo prevzelo vse obstoječe velike centrale. Narodna vlada Slovenije se dobro zaveda pomembnosti tega vprašanja, zato je sedaj po izvršitvi nujnih obnovitvenih del na področju elektrifikacije izdala uredbno o ustanovitvi takega samostojnega državnega električnega podjetja federalne Slovenije, ob enem pa je z nadaljnjima dvema uredbama ustanovila še državno podjetje za trgovino z električnim materialom, za projektiranje in gradnjo električnih naprav in državno podjetje za prodajo in vzdrževanje zasebnih električnih naprav. Vse tri uredbe so objavljene v Uradnem listu z dne 17. t. m.

Državno električno podjetje „Elektrotehna“

Z drugo uredbo Narodne vlade se ustanovi državno električno podjetje federalne Slovenije »Elektrotehna« s sedežem v Ljubljani. Tudi to podjetje je pravna oseba pod nadzorstvom ministrstva za industrijo in rudarstvo. Namen podjetja je, nakupovati in razdeljevati električni material ter projektirati in montirati vsakovrstne električne naprave. Podjetje bo trgovalo predvsem na debelo, sme pa ustanovljati tudi trgovine na drobno, tehnične pisarne in svoje podružnice na vsem ozemlju federalne Slovenije. Prevzelo bo vse trgovine in zaloge električnih strojev, ki so po zakonskih določilih prešle ali še preidejo v državno last. Podjetje Elektrotehna ima izključno pravico prevzemati električni material, ki ga bo federalna Slovenija dobila od UNRRA-e ali na račun reparacij.

Višino osnovne in obratne glavne trge drugo osnovno premoženje podjetja določil minister za industrijo in rudarstvo, ki razpolaga tudi s četim dobitkom podjetja.

Na čelu podjetja je ravnatelj, ki ga imenuje minister za industrijo in rudarstvo. Na ravnateljev predlog imenuje tudi prokurista, pooblaščenec in samostojne voditelje oddelkov. Nadaljnjo organizacijo podjetja bo v skladu s potrebami in razvojem podjetja določil minister za industrijo in rudarstvo.

Državno podjetje za zasebne telefonske naprave „Telprom“

S tretjo uredbo se ustanovi državno podjetje za zasebne telefonske naprave »Telefonski promet« (Telprom) s sedežem v Ljubljani, n. sicer kot pravna oseba pod nadzorstvom ministrstva za industrijo in rudarstvo. Na ozemlju federalne Slovenije je izključno le podjetje Telprom upravičeno nabavljati in prodajati, instalirati in vzdrževati zasebne telefonske naprave ter v posameznem primeru izvršiti vse potrebno v sporazumu z upravo pošte, telegrafa in telefona. To podjetje ne posega v področje telefonskega prometa, instalacij itd. v režijske zvezne ministristva za pošto, telegraf in telefon oz. njegovih oddelkov.

Za telefonske naprave, ki so predmet poslovanja podjetja, se štejejo: a) podcentralne, priključene na državno telefonsko omrežje; b) centrale za interne obratne namene brez priključka na državno telefonsko omrežje; c) naprave, ki niso več kakor dva stranska aparata postelje.

Vse zasebne telefonske naprave na ozemlju federalne Slovenije preidejo s to uredbo avtomatično pod neposredno nadzorstvo in upravo ter obvezno vzdrževanje podjetja »Telprom«, ki izvršuje vsa popravila vzdrževalna dela, razširitve, obnove, dopolnitve itd. Podjetje lahko montira kontrolne naprave na vseh zasebnih telefonskih napravah, ki so priključene na državno telefonsko omrežje. Imetnikom telefonskih naprav bo podjetje zračunalo vsa dela po veljavnih dnevnih cenah oz. po sporazumu z njimi določilo pavšalno vzdrževalnino. Po lastni ugotovitvi sme podjetje odločati vse tehnične potrebe posameznih interesentov ter nameščati oziroma premeščati naprave po kar najbolj ekonomičnih v dilih vse dotlej dokler ne bo moglo glede razmer na trgu dovoljevati telefonskih naprav po željah interesentov. Po potrebi sme posamezne naprave prisilno odkupiti oziroma proti odškodnini vzeti v uporabo ali zamenjati. Vse najemne pogodbe za telefonske naprave, ki so last katerega koli telefonskega podjetja, so razveljavljene, same naprave pa preidejo v državno last in v tehnično upravo »Telproma«.

Pod nadzorstvo »Telproma« preidejo vsa podjetja za dobavo in vzdrževanje zasebnih telefonskih central, ki so prešla ali preidejo v državno last. Druga taka podjetja pa morajo v enem mesecu prijaviti ves svoj inventar in vse najemne pogodbe na ozemlju Slovenije ministrstvu za industrijo in rudarstvo ali Telpromu s zahtevki glede odkupnine. Po tem roku bo odkupnino določilo v skladu v dnevnimi cenami ministrstva. Trgovci in zasebniki, ki imajo nementirane naprave, jih morajo v enem mesecu prijaviti ministrstvu ali Telpromu zaradi odkupa.

Ustroj in poslovanje podjetja Telprom bo uredilo ministrstvo za industrijo in rudarstvo s posebnimi pravilniki.

Obnova industrije gradbenega materiala

Da se omogoči obnavljanje naselij in hiš, ki so bile porušene in požarne v vojni, je bilo treba čimprej usposobiti za proizvodnjo vsa industrijska gradbenega materiala. S požarovalnim delom delavcev so bili na tem področju doseženi že lepi uspehi. Tovarna cementa v Bečini, ki so jo

dela sedaj tovarna s 50% predvojne zmogljivosti. Tovarna cementa »Spik« obratuje sedaj 40% in tovarna Ladasa v Omišu s 45% predvojne zmogljivosti, medtem ko dela tovarna Stala Vršič v polnem obsegu. Proizvodnja cementa, ki je znašala v začetku septembra približno 27% predvojne proizvodnje, bo do konca leta narasla na okrog 70% predvojne proizvodnje in bomo potem imeli tudi cement za izvoz.

Od 600 opekarn v naši državi je prišlo obratovati 80% opekarn, ki lahko krijejo vse potrebe pri obnovi porušeni zgradb. Velike industrijske spenice v Sloveniji, ki so bile hudo poškodovane, so dosegle že 80% predvojne zmogljivosti, tako da je danes prodaja apna že prosta.

Popis priznanic Denarnega zavoda Slovenije

Pozivamo vse umetne DZS-priznanice, da jih predložijo najbližji podružnici Denarnega zavoda Slovenije, najkasneje do 15. novembra 1945 v svrhu popisa. Popis po poteku tega roka ne bo več mogoč. Nepopolni priznanic zavod kasneje ne bo vnovčeval.

Da se omogoči hiter in nemoten popis v stavljenem roku tudi osebam v oddaljenejših krajih, priporočamo krajevnim, mestnim, okrajnim in okrožnim narodnim odborom, da te priznanice v svojem okraju zberejo, izdajo metnikom začasna potrdila ter jih skupaj s seznanom dostavijo najbližji podružnici zavoda. Seznam mora vsebovati naslednje podatke: serjo in številko kupona; znesek, na katerega se glasi priznanica, ime, priimek in kraj metnika.

Podružnice zavoda, kjer bodo priznanice predložene v svrhu registriranja, bodo to označile s svojim žigom na hrbtno priznanico ter jih nato takoj vrnile stranki, ki je priznanec predložila.

Čas, način in rok vnovčenja teh priznanic bo objavljen pravočasno v dnevnem časopisu.

Denarni zavod Slovenije

Gospodarske vesti

Cene železniskim pragom. Z odločbo zveznega trgovskega ministra (Ur. list 10. t. m.) so za vsa država predpisane odkupne cene za železniške pragove. Za pragove v dolžini 2,5 metra in v prerezu 16x26x16 cm je cena naslednja: hrastovi pragovi 190, borovi 150 in bukovi 136 din franko naloženo na vagon. Za pragove manjših dimenzij so cene sorazmerno nižje. Uprava za cene pri zveznem trgovinskem ministristvu lahko na podlagi posebne kalkulacije prizna proizvajalcem, če je kraj sejoje oddaljen od železniške postaje več kakor 25 km ali če je spravljanje iz gozda posebno težavno tudi višje cene in sicer po zaslišanju pristojnega federalnega ministristva za gozdarstvo.

Problemi kmetijstva v Srbiji in ukrepi za njih rešitev

V Beogradu se je te dni končalo večdnevno posvetovanje, ki ga je sklicalo ministristvo za kmetijstvo Srbije in na katerem so sodelovali zastopniki okrožnih odborov in avtonomnih oblasti. Največ pažnje so posvetili letošnjim setvi in vprašanjem, ki so z njo v zvezi.

Kakor po drugih federalnih edinicah se tudi v Srbiji zelo občuti pomanjkanje semenskega žita za ozimo setev. Kolikor bo mogoče — upoštevati je potrebno, da so velike težave s prevozom — bo ministristvo za trgovino in preskrbo Srbije po svojem podjetju za promet z žitom in živino nabavilo potrebno seme tam, kjer ga imajo kmetje več, kakor ga potrebujejo za setev in hrano. Ministristvo za poljedelstvo pa je obenem naročilo okrožnim odborom, da uporabijo za setev vse razpoložljive količine semen, tudi tiste, ki so določene za prehrano. Posebna za žitom posejanih površin se v primeri s predvojnimi stanjem ni spremenila.

Velika pozornost se posveča setvi industrijskih rastlin. Določeno je, da mora federalna Srbija posejati 10.900 ha s sončnicami, 8400 ha s sladkornjo peso, 14.915 ha s konopljo in 5069 ha z lanom. Ministristvo bo oskrbelo potrebno seme, ker ga ponekod primanjkuje.

Prav tako se skrbi, da bodo posejane podnebne količine krmnih rastlin. Ker skoro vsako leto primanjkuje seme Načrt setve določa, da je treba posejati z grahorico 4900 ha, z deteljo 20.500 ha, s peso 4680 ha in z drugimi krmnimi rastlinami 8700 ha.

Da bi se ves načrt jeenske setve izvršil pravočasno, je potrebno aktivirati vse odbore na terenu. Seme, ki se b uporabilo za setev, se mora predhodno razkužiti. Ministristvo je predložilo obvezen pregled semen pred setvijo in je poslalo po vaseh strokovnjake, da ugotovijo resnični položaj glede razširjenosti bolezni in posameznih škodljivcev.

Pospeševanje rastlinske proizvodnje

Obširno se je razpravljalo o ukrepih, ki jih je treba podvzeti v korist pospeševanja rastlinske proizvodnje. Posebej se je obravnavalo vprašanje zatiranja bolezni in škodljivcev in klenilo nabaviti potrebna sredstva za zatiranje rastlinskih bolezni in uničenje škodljivcev. Za pospeševanje sadjarstva in vinozarstva bodo osnovane v vseh večjih sadijskih in vinogradskih okrožjih drevesnice iz zimskih trsnice. Obstoječe drevesnice in trsnice se bodo obnovile in spreminile v okrajne kmetijske postaje. Promet z vinom bo pod popolnim nadzorstvom.

Zaradi možnosti popolnega izkoriščanja bodo pod popolnim nadzorstvom tudi vsi kmetijski stroji in naprave. Za stanje in razporeditev kmetijskih strojev bodo skrbele strojne postaje katerih število se bo zelo povečalo. Poskrbelo se bo tudi za izobrazbo zadostnega kadra osebja za to postaje. Splošno se bo stremelo za tem, da se za kmetijstvo v Srbiji nabavi doma ali v tujini čim več raznovrstnih strojev. Razdelili se bodo po vseh okrožjih po potrebah. Kolikor je mogoče se bo skušalo doseči, da bodo cene kmetijskih strojev v skladu s cenami kmetijskih proizvodov. Pod strojim nadzorstvom bo tudi gorivo in mazila za kmetijske stroje in naprave, ki se bo razdeljevalo samo po izkazanih potrebah.

Naivnašnja panoga kmetijstva v Srbiji je živinoreja

Na posvetovanju je prišlo splošno do izraza mnenja, da je najvažnejša panoga kmetijstva v Srbiji živinoreja, ki je med sedanjim vojno utrpela veliko škodo. Glede na pomanjkanje krmne je bilo sklenjeno najracionalneje izkoristiti vsa razpoložljiva žito.

V krajih, kjer je pomanjkanje krmne posebno občutno, se bo organiziral odkup živine za klanje in pleme. Odkup za klanje se bo izvedel še pred nastopom zime za dve tromešč.

li naprej, nakar se bo meso, ki ne bo takoj uporabljeno predelalo ali shranilo v hladilnicah. Plemenska živina se bo v pripradetih krajih odkupila in poslala v kraje, kjer je razpolago več krmne. Če ti ukrepi ne bodo zadostovali, se bo nekaj živini brez odkupa prepejaljo iz prizadetih krajev v kraje, kjer so možno ti prehraniti jo preko zime.

Ker dosejanje živinorejske ustanove niso izpolnile svojih nalog, je bilo sklenjeno, da se popolnoma reorganizirajo. Po vseh okrajih se bodo ustanovile nove živinorejske ustanove. Vsem pa je treba zagotoviti primeren gmojni temelj, da bodo svoje naloge lahko opravljale v skladu s potrebami in s premišljeno izdelanim načrtom pospeševanja živinoreje.

Najvažnejši ukrep za napredek živinoreje je licenciranje plemenjakov. Licenciranje je treba v bodoče izvajati po vsej Srbiji sistematično, kar velja tudi za selekcijo plemenskih krav. Zaradi pregleda in odkupa najboljše plemenske živine bo ministristvo za kmetijstvo Srbije organiziralo vsako leto posebno razstavo najboljših plemenske živine. Začasno bo oddelce za živinorejo pri ministristvu vodil z najboljšo plemensko živino posebno kravljogovodstvo, ki ga bo kasneje prevzel in to delo nadaljeval Državni živinorejski zavod, Plemenjakji se bodoče ne bodo izročali zasebnikom temveč živinorejskim postajam, ki se bodo postopno ustanjavale po vseh večjih vaseh.

Veliko škodo povzročajo živinorejski kužne bolezni, ki jih je treba sistematično pobijati in omejevati. Zaradi siromašnosti mnogih kmetov se bodo po okrožjih ustanovili posebni veterinarski skladi, ki bodo zagotovili najpotrebnejša sredstva za veterinarsko službo. Število oseb, ki so zaposlene v veterinarski službi, je treba povečati v skladu s potrebami. Organizirali bodo enomeščne tečaje za vsake veterinarske poverjenike in šestmesečne tečaje za veterinarsko sanitetne osebe. Pri vseh okrožnih in okrajnih odborih se bodo ustanovile veterinarske ambulante, ki bodo postaje za ceneno zdravljenje živine, vzgajanje živinorejcev in pobiranje praznovanja in vraž.

Agrarno politična vprašanja

Končno je posvetovanje razpravljalo še o agrarno-političnih vprašanjih. Pri tem se je razpravljalo najdalje zadržala pri vprašanju organiziranja potrebnih kmetijskih šol in čim večje izobrazbe vseh kmetov v Srbiji. Število šol je bilo doslej nezadostno, štepa so tudi slabo organizirane in nismele dobrega učnega načrta. Vse te se mora spremeniti in doseči, da bodo odgovarjale našim potrebam in stremilju po napredku. Ze delujoče gospodarske šole se bodo reorganizirale v splošno kmetijske šole. Da se strokovna izobrazba kmetov čim bolj pospeši in razširi, se bodo organizirali posebni zimski tečaji. Za organizacijo kmetijskega šolstva se bo sklicalo v kratkem posebno posvetovanje.

Sklenjeno je bilo, da se izda uredba o kmetijskih delavcih in njihovih plačah. Pri tem se bodo upoštevali pogoji dela v kmetijstvu, višina plač pa bo prilagojena cenam kmetijskih pridelkov in predmetom potrošnje. Cene kmetijskih pridelkov naj se spravijo v sklad s cenami predmetov, ki jih vas potrebuje za svoje gospodarstvo in življenje. Cene obrtnim izdelkom je treba maksimirati in jih prilagoditi cenam kmetijskih pridelkov.

Pri vsakem okrožnem kmetijskem odboru se bo ustanovil sklad za pospeševanje kmetijstva. Prečilo se bo vprašanje kmetijskega zavarovanja, ki naj bi bilo razdeljeno na tri panoge: zavarovanje posevkov in plodov; zavarovanje mrtvega in zavarovanje živca inventarja (živine). Povsod na organizirajo velika vzorna posestva, za katere je potrebno dobiti zemljo iz fonda reforme. Sprejet je bil tudi načrt razdelitve Srbije na 8 kmetijskih okolišev in 21 podokolišev.

Program Ljudske fronte je program vseh jugoslovanskih narodov!

Organizacija odkupa poljskih pridelkov v Sloveniji

Po uredbah o prometu s krompirjem in krušim in žitom je Nabavljalni zavod »Navode« pooblaščen za nakup poljskih pridelkov: krompirja, fižola in žita v vsej fesejeralni Sloveniji. »Navode« je organiziral nakup na ta način, da je na predlog okrajnih in krajevnih narodnih odborov pooblastil posamezne tvrdke, predvsem zadrage, kjer teh ni, pa zasebne trgovce kot pooblaščenca zbiralec. Ti zbiralec imajo svoje nakupovalce, tako da ima vsaka vas odnomo vsak kmet možnost, prodati svoje pridelke pooblaščenim tvrdki in tako izpolniti svojo dolžnost do skupnosti.

»Navode« je pri nas pri tem nakupu samo veletrgovec ter nima ne s pridelovalcem niti s potrošnikom nobenega opravka. Pooblaščen zbiralec sme zbrano blago oddajati samo »Navodu«, ta ga pa razpošilja po navodilih ministristva za trgovino in preskrbo svojim podružnicam, ki ga oddajajo za nadrobno razdeljevanje trgovcem in zadrugam pooblaščenim od krajevnih odborov. Pri tej organizaciji zvajajo »Navode« in pooblaščen zbiralec ter razdeljevalec samo trgovsko-tehnične posle, nikakor pa nimajo nobene »blatne funkcije ne pri določanju obrokov in tudi ne pri samem nakozovanju živil. Zato more n. pr. Navod nabrati le toliko krompirja, kolikor ga kmetje oddajo.

Da bo vsak pridelovalec v Sloveniji vedel, komu sme prodajati krompir, žita in fižol, objavljamo naslove vseh pooblaščenih zbiralcev po okrožjih.

CELJSKO OKROŽJE

Okraj Celje-mesto in Celje-okolica: 1. Kmetijska družba, Celje; 2. Nabavna in prodajna zadruga, Laško; 3. Plebentš Jože Planina; 4. Nabavna in prodajna zadruga, Vransko; 5. Nabavna in prodajna zadruga, Št. Jurij; 6. Nabavna in prodajna zadruga, Gomilsko; 7. Nabavna in prodajna zadruga, Braslovče; 8. Tršček Josip, trgovec, Polzele; 9. Nabavna in prodajna zadruga, Sv. Pavel pri Prebodu; 10. Nabavna in prodajna zadruga, Št. Jurij; 11. Nabavna in prodajna zadruga, Sv. Jurij ob južni železnici.

Okraj Smarje pri Jelšah: 1. Kos Ernest, Kozeje; 2. Planinc Ivan, Sv. Peter pod Sv. Gorami; 3. Nabavna in prodajna zadruga, Smarje pri Jelšah.

Okraj Gornji grad: 1. Nabavna in prodajna zadruga, Mozirje; 2. Nabavna in prodajna zadruga, Retica ob Savinji.

Okraj Konjice: 1. Kmetijska družba, Konjice.

Okraj Šostanj: 1. Nabavna in prodajna zadruga, Šmartne ob Paki; 2. Čanjo Franjo, Slovenj Gradec, Podgorška št. 1; 3. Nabavna in prodajna zadruga, Šostanj.

OKROŽJE NOVO MESTO

Okraj Črnomelj: 1. Kmet. nabavna in prodajna zadruga, Črnomelj; 2. Kmet. nabavna in prodajna zadruga, Vinica; 3. Kmet. nabavna in prodajna zadruga, Stari trg; 4. Kmet. nabavna in prodajna zadruga, Adlešič; 5. Kmet. nabavna in prodajna zadruga, Griboje; 6. Kmetijsko društvo, Metlika; 7. Kmetijska zadruga, Suhor; 8. Kmetijska zadruga, Senič; 9. Kmetijska zadruga, Gradac; 10. Nabavna in prodajna zadruga, Dragatuc.

Okraj Kocevje: 1. Nabavna in prodajna zadruga, Ribnica; 2. Nabavna in prodajna zadruga, Sedražica; 3. Nabavna in prodajna zadruga, Kocevje; 4. Nabavna in prodajna zadruga, Banja Loka.

Okraj Novo mesto: 1. Nabavna in prodajna zadruga, St. Rupert; 2. Glav. met. blagovna zadruga, Novo mesto; 3. Zupet Pavel, trgovec, Skočjan; 4. Nabavna in prodajna zadruga (Mole Olga), Šmarjeta.

Okraj Trebnje: 1. Nabavna in prodajna zadruga, Št. Jurij; 2. Nabavna in prodajna zadruga, Žužemberk; 4. Nabavna in prodajna zadruga, Trebnje; 5. Marin Ivan, Mirna; 6. Nabavna in prodajna zadruga, Sv. Križ pri Kočanju; 7. Nabavna in prodajna zadruga, Št. Jernej.

Okraj Brežice: 1. Nabavna in prodajna zadruga, Brežice; 2. Nabavna in prodajna zadruga, Sevnica; 3. Nabavna in prodajna zadruga, Krško.

Pooblaščen nakupovalci »Navoda«

LJUBLJANSKO OKROŽJE

Okraj Ljubljana: 1. Kmetijsko društvo, Ljubljana, Novi trg; 2. Splošna nabavna zadruga, Ljubljana; 3. Nabavna in prodajna zadruga, Domžale; 4. Nabavna in prodajna zadruga, Vrhnika; 5. Nabavna in prodajna zadruga, Borovnica; 6. Nabavna in prodajna zadruga, Horjul; 7. Ercevič Karel, Polhov Gradec.

Okraj Kamnik: 1. Nabavna in prodajna zadruga, Kamnik.

Okraj Kranj: 1. Kmetijska zadruga, Kranj; 2. Nabavna in prodajna zadruga, Trzinje.

Okraj Jesenice: 1. Nabavna in prodajna zadruga, Jesenice; 2. Kmetijska zadruga, Radovljica.

Okraj Škofja Loka: 1. Nabavna in prodajna zadruga, Škofja Loka.

Okraj Rakec: 1. Nabavna in prodajna zadruga, Rakec; 3. Zabukovec Jože, Nova vas, Bloke; 4. Baraga Alojz, Pudob, Stari trg.

Okraj Grosuplje: 1. Nabavna in prodajna zadruga, Stična; 2. Nabavna in prodajna zadruga, Dobre polje; 3. Nabavna in prodajna zadruga, Vel. Lašče; 4. Nabavna in prodajna zadruga, Grosuplje.

MARIBORSKO OKROŽJE

Maribor mesto: 1. Kmetijska zadruga, Maribor, Meljska cesta 10; 2. Splošna bolnišnica, Maribor.

Okraj Maribor desni breg: 1. Nabavna in prodajna zadruga, Sv. Lovrenca na Pohorju; 2. Nabavna in prodajna zadruga, Bistrica; 3. Nabavna in prodajna zadruga, Hoče; 4. Nabavna in prodajna zadruga, Rače; 5. Kmetijska zadruga, Slovenska Bistrica; 6. Rajšp Stanko, Podgora, P. Rače, Pragersko.

Okraj Maribor levi breg: 1. Nabavna in prodajna zadruga, Kamnica; 2. Nabavna in prodajna zadruga, Sv. Peter; 3. Nabavna in prodajna zadruga, Pesnica; 4. Nabavna in prodajna zadruga, Št. Ili; 5. Nabavna in prodajna zadruga, Sv. Marjeta ob Pesnici; 6. Nabavna in prodajna zadruga, Sv. Lenart; 7. Nabavna in prodajna zadruga, Selnica ob Dravi.

Okraj Gornja Radgona: 1. Nabavna in prodajna zadruga, Gornja Radgona; 2. Škerlec, trgovec, Gornja Radgona; 3. Pragersko.

SVOJCEM TALCEV NA ŽIG. POLSKAVI

Svoji padli tridesetih talcev na Zgornji Poljskavi naj pridejo na njih grob na dan Vseh svetih, da se pogovorimo o nadaljnjem delu za nje. Padli so: Arneš Franc, Dabič Milan, Dreo Anton, Funda Franc, Frangeš Jakob, Hasler Anton, Kajzar Norbert, Kajtna Leopold, Kert Konrad, Kijučenski Franc, Korosec Janez, Krajncič Janez, Kuročkin Vasy, Lašič Franc, Lesjak Janez, Mušerlin Adam, Novak Janez, Petek Franc, Plesnik Rok, Plahuta Peter, Pliberšek Vlado, Požar Ljubo, Rems Konrad, Salamon Anton, Salamon Franc, Sevar Jožef, Sekol Anton, Senica Janez in Skok Alfonz. Pridite po možnosti vsi! — Julka Kovačeva.

MED VOJAKI BOLNIKI NA GOLNIKU

Žene in dekleta iz Stare vasi pri žireh so hotele pokazati, da niso pozabile na naše bolnike, kateri so puštili svoje zdravje v narodno osvobodilni borbi. V četrtek 11. t. m. so ponese nekaj daril in priborilja na Golnik. Med seboj so nabrale najpotrebnejše ter spekle 35 kg raznega oleca in ga odnesle poleg cigarete in tabak v zdravlilni šče. Bolniki vojaki so bili do solz ginjeni, ne zaradi daru samega, sicer ni predstavljal velike vrednosti, pač pa, ker so v tem v delih občutili, kako je narod povezan z vojsko in da ni pozabili na žrtve. Žene so se poslovile od naših borcev v željo da čim prej okrevajo in se vrnejo med nas, da nadaljujejo skupno, kar je bilo s tolikimi žrtvami priborjeno.

INVALIDSKI DOM V GRADU VILTUSU

Grad Viltuš pri Selnici ob Dravi je preurejen v okrevališče, kjer je trenutno okoli 60 invalidov. Invalidi se po nestetih preštanih naporih počutijo v mirnem in prijetnem domu zelo dobro. Vstajajo zjutraj ob 7. in imajo po žurnem sprehodu po grajskem parku politično ura. Po kosilu počivajo do treh, nato imajo pevsko vajo, čitajo časopise in se razgovarjajo, po večerji pa je do devetih prosti čas za poljubno kulturno-prosvetno udejstvovanje. Večkrat je prideto občinstvo ljudje in okolišč, zla-

INVALIDSKI DOM V GRADU VILTUSU

Grad Viltuš pri Selnici ob Dravi je preurejen v okrevališče, kjer je trenutno okoli 60 invalidov. Invalidi se po nestetih preštanih naporih počutijo v mirnem in prijetnem domu zelo dobro. Vstajajo zjutraj ob 7. in imajo po žurnem sprehodu po grajskem parku politično ura. Po kosilu počivajo do treh, nato imajo pevsko vajo, čitajo časopise in se razgovarjajo, po večerji pa je do devetih prosti čas za poljubno kulturno-prosvetno udejstvovanje. Večkrat je prideto občinstvo ljudje in okolišč, zla-

st mladin, ki priraja invalidom mltinge. Za miting se pripravila sedaj tudi invalidska kulturna skupina, ki bo skupaj z mladino uprizorila Klopčičevo igro »Mater«. Prav tako se vežba pevski zbor.

Invalidi zelo radi pomagajo po svojih močeh okoliškim kmetom pri raznih delih na polju in doma. Kmalu se bodo pričeli učiti na posebnih tečajih stroještva, knjigovodstva, stenografije in drugega.

NASE ŽRTVE ZA SVOBODO

Primorsko ljudstvo, prekaljeno od orb in trpljenja zahteva pravične rešitve glede našega Primorja, saj je samo v našem Tolmnskem okraju v času narodno-osvobodilne borbe darovalo nad 250 borcev svoja mlada življenja. Po koncentracijskih in taboriščnih in kot talci je padlo 75 ljudi, zaprtih in neterminiranih je bilo nad 1500 ljudi. Požganih ali porušenih je bilo 270 posoljpi, mnoge škode so povzročili bombni napadi, mnogo vasi je okupator popolnoma zropal.

Po dolgih letih trpljenja nas je osvobodila Jugoslovanska Armada, in danes je naša edina želja, da bi svobodno zad hali v T'ovti Jugoslaviji.

MLADINA V POLJUBINJU NA TOLMNSKEM

Na sestanku ZMS so sklenili, da bodo prenesli kapele ko, ki je stala doleaj na nepomembnem kraju, na kraj, kjer bo posvečena spomnu sedmih talcev, ki jih je okupator zverinsko umoril. To delo je prostovoljno izvršilo 8 mladincev ter sta se najbolj nočrtovovalna zkazala tov. Korozor Franc in Luzzik Majda. Pomagale so jim tudi krepke roke naših borcev. Hvalno gleda naše ljudstvo na kapele, ki stoji kot večni spomin na padle talce.

V TOLMINU

ustanovljajo dijaški dom. K uresničitvi tega načrta je pristopilo vse ljudstvo s prostovoljnimi prispevki in prostovoljnim delom. Žene in mladinke iz tolminskega okraja prahajo čisti prostore, kjer bo nastanili dijaški dom. Ljudstvo daruje v blagin in denarju ter je samo z 9 vasi darovalo 12.957 hr. darujejo tudi obrtniki in industrijska podjetja.

KULTURNI PREGLED

„Za narodov blagor“

le. Pri tem mislimo predvsem na karakteristične maske in na spremembe na zaključno sceno.

Cankar sam je očitek oziroma trditev, da je hotel osmešiti in drami nekatere živeče slovenske politike, tako dr. Tavčarja, odklanjal. Osmešiti je hotel po svoji izjavi naše javno življenje, kajti osebe se menilo, svet pa ostane. Pri tem je vztrajal Cankar tudi še ob uprizoritvi, ko je pisal gledališkemu kritiku »Slovenskega naroda« Kobalu: »Konstatirati smem, da nisem hotel nikogar karikirati. Kvečjemu bi spoznal tedanjega Govekarja v Sirotki. Nespartano bi bilo, da bi kdo iskral Tavčarja v Grozdu in Šušteršiča v Grudnu.

Nova uprizoritev je šla mimo teh Cankarjevih navodil, ki nemara ne niso bila tako resno mišljena. Spór v klerikalni stranki je dal lahko Cankar samo povod za dramo, ni pa karikiral v njej voditeljev te stranke. To nam dokazuje na eni strani stavek »okreval sem vse slovensko napredništvo, liberalnost...«, na drugi strani pa priznanje, da v Sirotki vendar lahko iščemo Govekarjevo sceno. Tako nosijo Grozd, Gruden, Kremžar in še nekateri ne samo značilne poteze, ampak tudi maske nekaterih naših političnih prvakov tistega časa. Režiser pa je šel še naprej: ko se zastor dvigne, stoji na stopnicah žurnalista Julijana Ščuka tak kakršnega smo vajeni srečavati Cankarja na podobah: miren, z ostrim, pa nekak otonim pogledom hkrati, z neurejenimi lasmi in dolgimi brki, z veliko ovratnico. Ko je pisal Cankar komedijo, najbrž ni hotel upodobiti v Ščuki sebe z vsemi lastnostmi, niti niso vse Ščukine lastnosti značilne za njo. Stupica pa je ob koncu komedije močno zaostrel Ščukin značaj, postavil ga je pred nas kot zdravega, močnega človeka in dal v njegov govor vrsto besed in stavkov, ki jih je zapisal Cankar šele dokaj kasneje. Vse to še bolj upravičuje, da nosi Ščuka Cankarjevo masko. Res je, konec komedije je s tem v obliki, v kakršni jo je napisal Cankar takrat, malo potrjen. Osrednja oseba ima v zaključni sceni novo, močnejšo črto v značaju, s tem je močno stopnjevan in zaostren tudi konec drame. Ni pa s tem potrjen Cankar, kajti v vsem svojem govoru ni povedal Ščuka nobene besede, ki bi je ne zapisal Cankar, čeprav jih je napisal nekaj pozneje. Iz »Hlapevc« so nekateri stavki, iz »Kurenta« in od drugod — stavki, ki jih Cankar v svoji prvi komediji res še ni napisal, čeprav bi jih morda rad in jih pozneje, ko so še bolj dozoreli v njem, tudi je.

Pri uprizoritvi je posvečil Cankar vso skrb. Svetoval je, kdo naj bi igral glavno vlogo in dal tudi karakteristiko najvažnejših oseb. Če beremo danes znova te njegove oznake, vidimo, da so igralci v veliki meri sledili njegovi

Prva zamisel komedije »Za narodov blagor« je dozorela v Cankarju že v njegovem prvem dunajskem obdobju, ko mu je bilo komaj tri in dvajset let. Res je, da takrat Cankar ni bil vključen niti v enem, niti v drugem političnem taboru na Slovenskem, ker je predobro čutil gnulobo obeh. Ni pa hotel Cankar, čeprav je že prav dobro vedel, da je najprej poet, gledati zvika na politično prizadevanje našega človeka v tistem času. Nasprotno, v času ko je pisal za oter »Narodov blagor«, si je celo želel poseči v javno življenje. Pisma bratu Karlu iz tega obdobja pa tudi dokazujejo, da je Cankar takrat verjel v svoje politične sposobnosti in v uspeh na tem področju.

Konkretno povod za komedijo je dal Cankarju, kot je sam priznal, takratni razpor v klerikalni stranki, dezertiranje Gregorija in Koblarja, ustanovitve »Slovenskega lista« itd. »Okreval sem vse slovensko napredništvo, liberalnost, patriotično navdušenost in globoko ljubezen do »preprostega naroda«, je zapisal.

Drama je bila natinjena kmalu potem, ko je Cankar zadnjič pregledal meseca marca 1901. Cankar je upal, da bo kmaj kmalu sledila tudi odrska uprizoritev. Tedaj pa mu je spet stopil na pot Govekar, ki je že pred začetkom nove sezone zapisal, da se odbor Dramatičnega društva ne bo več bavil z brezplodnimi eksperimenti. Tako so v tisti sezoni igrali v ljubljanskem gledališču »Rokovnjake« in »Desetega brata«, »Za narodov blagor« pa je čakal uprizoritve še pet let in je bil uvrščen v spored šele 1906. leta, ko je zamenjal intendanta Govekarja Friderika Juvančiča.

Ko smo prej prebrali »Narodov blagor« ali spremljali njegovo odsko

Prizor iz Cankarjeve komedije »Za narodov blagor«

ponazoritev, tudi zadnji Stupičev pred devetimi leti, smo vselej čutili, da je ta drama še vedno vsa živa in na moč aktualna, da se še vedno gode na Slovenskem prav tiste reči, ki jih je smešil Cankar v preteklem stoletju, ko smo živeli pod avstrijskim cesarjem. Danes pa čutimo prelom med časom, ki je pisal to dramo in našim, ko jo znova podoživljamo. In vesel si, da komedija danes ni več aktualna — da je ob umetniški silni, ki bo ostala vedno živa v njej, njen pomen že prvenstveno dokumentaren.

Vse preozka in enostranska je tista opredelitev Cankarjevega dramskega dela, na kateri smo vajeni označevati »Narodov blagor« samo kot »satiro na neko malenkostno politiko«. Cankar ni hotel v njej podirati, hotel je samo pokazati gnulobo in ob tem graditi. Zato je to drama z močno etično osnovo, drama o slabih človeških strasteh, o majhnih ljudeh, ki bi radi vodili »narod«, ki prav brez srca smo povedo: narod smo mi. Ko se spreta Gruden in Grozd, sta ob prepiru, da je od tiste ure »slovenski narod v dveh taborih«. Vse to zahtelo vzbujajo vetri prav za prav ena sama figura, ta pa je močna dovolj, da daje ravnotežje vsem drugim: to je žurnalista Julijana Ščuka. Vanj je dal Cankar kos samega sebe in mu položil v govor v veliki meri svoje besede, ki jih je tako na »najbolji neposredno postal« med ljudi.

Sedanja Stupičeva uprizoritev komedije je v glavnem z novimi dramaturškimi in režijskimi prijemci izpolnjena in deloma prezasedena obnovitev njegove režije iz sezone 1936—37. Režiser je segel po nekaterih sredstvih, ki so ostrino igre še stopnjeva-

režije in v njej jamstvo za odrski uspeh vse komedije. Ni pretvegana trditev, da je nova podoba »Narodovega blagor« resnični režijski dogodek na našem odru.

Se nekaj je važno pri novi uprizoritvi, ne samo komedije »Za narodov blagor«, ampak sploh Cankarjevega dramskega dela na našem odru. Cankarjevim dramam je bila pot na vselej ovirana, če ne zaprta — v senci Karadjordjevega orla ne manj kot v znamenju črno-žoltega prapora. Še ko smo igrali »Hlapevc« v eni zadnjih predvojnih sezon, so stala neizgovorena vse tiste besede, ki so najbolj žive, borbene in resnične v Cankarjevem delu. Danes je Cankar prvič med nami tak, kot je hotel biti sam. Še nekaj več: upornik Ščuka pove v svojem končnem govoru več, kot je povedal Ščuka, pove v zgoščenih besedah vse, kar je takrat in pozneje odločnega zapisal Cankar. V tem je odseve naše nove svobode, ki ni samo sprejela bozate kulturne dediščine slovske preteklosti, ampak ji je tudi prva pomagala do resnične, nepoplačene in zdrave podobe. V tem je veliki, kulturni in politični pomen nove uprizoritve, kakor tudi začetka nove sezone slovenskega narodnega gledališča.

Dušan Moravec.

Koncert Tatjane Okunjevske v Zagrebu

15. t. m. je imela Tatjana Okunjevska v dvorani Radiške komore v Zagrebu uspešen koncert. Dvorana je bila polna in občinstvo je bilo zelo zadovoljno. Okunjevska je igrala v obliki amfiteatra in ustrezno akustično in estetsko.

Večer je pritegnil pozornost zagrebskega občinstva. Dvorana je bila polna do kraja. Nastop Tatjane Okunjevske je izrazil pri Zagrebčanih globoko priznanje in navdušenje.

Sestava koncertnega sporeda in način podajanja sta po izjavi Zagrebčanov nekaj novega v smeri revijske glasbe.

K ušpuhu je po izjavi pevke in Zagrebčanov v veliki meri pripomogel Revijski orkester Radia Ljubljane pod vodstvom Bojana Adamiča. Tako niso izvajali zanje priznanje, posebej ker je bilu širokemu krogu ljubiteljev vselej veselo glasbe.

Koncert Tatjane Okunjevske v Zagrebu je bil lepa manifestacija simpatij za Sovjetsko zvezo, obenem pa je bil na svoj način storjen korak k tesnejšemu sodelovanju in izpolnjevanju v tej vrsti glasbe med ljubljancami in Zagrebčani.

Madžarska knjiga o Jugoslaviji

Pred tedni se je pojavila na madžarskem knjižnem trgu prav iskreno pisana in na doživljajih zgrajena knjiga o novi Titovi Jugoslaviji. V knjigi, ki nosi naslov »Prejoreje Jugoslavije« (Jugoszlavia ujázzulástese) se avtor Lippai Imre poklanja — kot pravi v uvodu — stotisočim padlim partizanskim junakom. V 14 poglavjih potem opisuje borbo jugoslovanskih narodov, osebnost in drzavljanske vrline Maršala Tita, nečloveška nacistična krvoprelitva v Jugoslaviji, demokratično ureditev naše države in ob koncu svojo živčno in ljubeznivo izjavo, ki naj bi se končala z drugimi madžarskimi deportiranci v borskem rudniku, iz katerega pa so ga rešili partizani — osvoboditelji.

V kratkih potezah označuje avtor tudi zgodovinski razvoj slovenske Osvobodilne fronte ter potem, ko ugotovi, da je »Titovo partizansko gibanje bilo edina baza v Evropi, ki jo je zasluževala nacistična puščava. Takole zaključuje svojo informativno razpravo »Največji in najbolj gotov uspeh (borbe) je vendar združitev srbskega, hrvatskega, macedonskega, črnogorskega, slovenskega ljudstva in ljudstva Bosne in Hercegovine, v skupno močeno jugoslovansko celoto. To je ustvaril Josip Broz-Tito, maršal Jugoslavije. S tem močnim uspehom stopa Jugoslavija na novo pot: pot izpolnitve zgodovinske poslanstva.«

Knjiga madžarskega publicista je brez dvoma ena izmed prvih knjižnih ustvaritev z madžarske strani na poprišču jugoslovansko-madžarskega zblizljanja. F. S.

Ljudsko izobraževalno delo v Bosni in Hercegovini

Prosvedna delavnost v Bosni in Hercegovini se je kazala v zadnjih mesecih predvsem v organiziranju kulturno-prosvetnih odborov po vseh. Ti naj prevzamejo iniciativo za ljudsko izobraževalno delo.

V juniju in juliju je bilo organizirano v sedmih okrožjih 184 novih kulturno-prosvetnih odborov. Za prvo nalogo so si postavili pobujanje nepismenosti. Odprti so 103 domovi ljudske kulture in ti so priredili preko 450 predavanj. Dela šest tečajev za voditelje analfabetskih tečajev — ti so vzgojili 418 mladih moči, ki zdaj vodijo analfabetske tečaje med ljudstvom. Teh tečajev je bilo doslej že 1065. Na njih se je naučilo pisati 34.018 ljudi. Osnovni so tudi tečaji za nadažno izobrazbo. Ti so vzgojili 173 urednikov stenskih časopisov — teh je izšlo že 527 števk. V času največjih poljskih del je bilo ustanovljenih 256 čitaških skupin. Organizirali so 130 dilefantskih odrov in 139 pevskih zborov, ki so imeli 312 prireditev.

Živela enotnost slovenskega naroda v Osvobodilni fronti!

Dnevne vesti

KOLENDAR
Petek, 19. oktobra: Peter Alk., Etbini
SPOMINSKI DNEVI
19. 1941. — Prva večja akcija partizanov na Lož, padlo nad 100 Italijanov; akcijo je vodil Ljubo Sercer; akcija na Bezuljak, zažgala italijansko municijsko skladišče; akcijo je vodil Mirko Bračić.
19. 1942. — Ustreljenih v Mariboru 174 talcev; Stajerska je tista slovenska pokrajina, v kateri so Nemci pobili in postrelili največ nedolžnih slovenskih ljudi; s streljanjem in preseljevanjem so nameravali Stajersko ponemčiti.
19. 1943. — Začetek konference zavestiških zunanjih ministrov v Moskvi.

DEZURNE LEKARNE
Danes: Lekarna Trnkoczy ded., Mestni trg 4, Lekarna Bohinec, Rimska cesta 31.

VREMENSKA NAPOVED ZA LJUBLJANO
Sestavil dr. Vital Manohin
19. oktobra, petek: vpad deževnega vremena, obenem nastop mrzlega vala; obstoja možnost, da bo pozneje tudi snežno, nekaj ur nato izboljšanje. Temperatura med dežjem med 6° in 2°.
20. oktobra, sobota: spremenljivo, brez bistvenih padavin, zelo hladno. Temperatura: jutraj okrog 0°, čez dan okrog 10°.

OPOZORILO PREDSEDSTVA SNOS-A
Opozarjamo na novo telefonsko številko hišne centrale Predsedstva SNOS-A, ki se glasi 42-87.
Oseba predaja vlog Odboru za prošnje in pritožbe pri Predsedstvu SNOS-A se vrši samo ob ponedeljkih in četrkih od 10. do 12. ure.
Iz pisarne Predsedstva SNOS-A

DOVOLJENJA ZA SOFERJE INOZEMCEV
Ministrstvo za notranje zadeve, oddelek za Narodno milico, objavlja: Po nalogu ministrstva za notranje zadeve demokratične federativne Jugoslavije sproščamo, da morajo soferji, ki so jugoslovanski državljani in so zaposleni pri inozemskih diplomatskih ali konzularnih predstavništvih, imeti predpisano položeno soferski izpit in dovoljenje za vožnjo, izdano s strani naših oblasti.

V kolikor upravlja s motornim vozilom inozemski državljan, mora imeti po mednarodni konvenciji o avtomobilskem prometu, zaključeni v Parizu, 24. aprila 1926. leta vsak vozač, ki upravlja s motornim vozilom v inozemstvu po čl. 7 konvencije »Mednarodno dovoljenje za vožnjo z avtomobilom«, izdano od pristojne oblasti ali združenja in od nje tudi potrjeno.

Mednarodno dovoljenje za vožnjo z avtomobilom ima veljavnost 1 leto in sicer od dneva izdaje ter se nanaša samo na označeno kategorijo avtomobila. Po preteku tega roka mora imeti vozač naše predpisane državne dokumente za upravljanje z motornimi vozili.

Narodno gledališče DRAMA
19. okt. petek ob 20. uri: A. Kornejčuk: Misija Mr. Perkinsa v deželo boljševikov. Premiera. Red Premierski.
20. okt. sobota ob 20. uri: Kornejčuk Misija Mr. Perkinsa v deželo boljševikov. Red A.
21. okt. nedelja ob 15. uri: Skvarčin: Tuje dete. Izven. Ob 20. uri: Kornejčuk: Misija Mr. Perkinsa v deželo boljševikov. Izven.

Opera
20. oktobra, sobota ob 20. uri: Proslava osvoboditve Beograda.
21. oktobra, nedelja ob 20. uri: Smetana. Prodana nevesta. Izven.

Kinematografi
Kino Union: Samo še danes sovjetski film »LENIN OKTOBRA«, ob 16. in 19. uri. Premiera sovjetskega filma »NEMIRNI SKOPUHI«, predstava ob 21. uri.
Kino Matica: Angleški film »NIJH DEVET«, tednik. Ob 16., 19. in 21. uri.
Kino Sloga: Samo še danes sovjetski glasbeni film »PASTIRICA IN PASTIR«, tednik. Ob 17., 19. in 21. uri.

Radio Ljubljana
DNEVNI SPORED ZA PETEK
DNE 19. OKTOBRA 1945.
6.00—6.30 Laska glasba. 6.30—6.45 Napoved časa in irivček iz poročil z dne 18. okt. 6.45—7.00 Slovenske in češke zbornice pesmi. 7.00—7.15 Pregled sporeda objave in polizvedbe 7.15—7.30 Bolgarska in rumunska instrumentalna glasba. 7.30 do 7.45 Napoved časa in poročila. 7.45 do 8.00 Dvorak: Dva valčka. Nedbal: SHERZO. 12.00—12.30 Pevski koncertni spored. 12.30—12.45. Poročila. 12.45—13.00: Avgust Stanko igra valčke in polke. 13.00 do 13.20 Napoved časa, pregled tiska, objave in pregled sporeda. 13.20—14.00: Koncert plesnega orkestra Radia Ljubljane (vodi Bojan Adamič) in saksofonista Srečka Dražila, pri klavirju B. Adamič. 18.00—18.15 Beethoven: Slovenski »Vrjet«. Šostakovič: Dva preludija. 18.15 do 18.30 Poročilo komiteja za ugotavljanje vojnih zločinov okupatorjev in njih hlapevc. 18.30—18.45 Koncert flavtista Slavka Korčeca pri klavirju Bojan Adamič. 18.45—19.00 Ljudska univerza Radia Ljubljane — Čestit Drago, ref. odd. za reševanje delovnih sporov min. za soc. pol. O razvoju socialnega zavarovanja 19.00—19.20 Napoved časa poročila objave in pregled sporeda 19.20—19.30 Koncert sovjetske glasbe. 19.30—19.40 Mali klavirski koncerti. 19.40—20.00 Literarna

Drama pripravila za bližnjo bodočnost Molier-Vidmar: »Ščola za žene« z Ančko Levčarjevo in Stanetom ljenjsko kalvarijo, ki naj bi se končala z drugimi madžarskimi deportiranci v borskem rudniku, iz katerega pa so ga rešili partizani — osvoboditelji.

Opera
20. oktobra, sobota ob 20. uri: Proslava osvoboditve Beograda.
21. oktobra, nedelja ob 20. uri: Smetana. Prodana nevesta. Izven.

Kinematografi
Kino Union: Samo še danes sovjetski film »LENIN OKTOBRA«, ob 16. in 19. uri. Premiera sovjetskega filma »NEMIRNI SKOPUHI«, predstava ob 21. uri.
Kino Matica: Angleški film »NIJH DEVET«, tednik. Ob 16., 19. in 21. uri.
Kino Sloga: Samo še danes sovjetski glasbeni film »PASTIRICA IN PASTIR«, tednik. Ob 17., 19. in 21. uri.

Radio Ljubljana
DNEVNI SPORED ZA PETEK
DNE 19. OKTOBRA 1945.
6.00—6.30 Laska glasba. 6.30—6.45 Napoved časa in irivček iz poročil z dne 18. okt. 6.45—7.00 Slovenske in češke zbornice pesmi. 7.00—7.15 Pregled sporeda objave in polizvedbe 7.15—7.30 Bolgarska in rumunska instrumentalna glasba. 7.30 do 7.45 Napoved časa in poročila. 7.45 do 8.00 Dvorak: Dva valčka. Nedbal: SHERZO. 12.00—12.30 Pevski koncertni spored. 12.30—12.45. Poročila. 12.45—13.00: Avgust Stanko igra valčke in polke. 13.00 do 13.20 Napoved časa, pregled tiska, objave in pregled sporeda. 13.20—14.00: Koncert plesnega orkestra Radia Ljubljane (vodi Bojan Adamič) in saksofonista Srečka Dražila, pri klavirju B. Adamič. 18.00—18.15 Beethoven: Slovenski »Vrjet«. Šostakovič: Dva preludija. 18.15 do 18.30 Poročilo komiteja za ugotavljanje vojnih zločinov okupatorjev in njih hlapevc. 18.30—18.45 Koncert flavtista Slavka Korčeca pri klavirju Bojan Adamič. 18.45—19.00 Ljudska univerza Radia Ljubljane — Čestit Drago, ref. odd. za reševanje delovnih sporov min. za soc. pol. O razvoju socialnega zavarovanja 19.00—19.20 Napoved časa poročila objave in pregled sporeda 19.20—19.30 Koncert sovjetske glasbe. 19.30—19.40 Mali klavirski koncerti. 19.40—20.00 Literarna

Opera
20. oktobra, sobota ob 20. uri: Proslava osvoboditve Beograda.
21. oktobra, nedelja ob 20. uri: Smetana. Prodana nevesta. Izven.

Kinematografi
Kino Union: Samo še danes sovjetski film »LENIN OKTOBRA«, ob 16. in 19. uri. Premiera sovjetskega filma »NEMIRNI SKOPUHI«, predstava ob 21. uri.
Kino Matica: Angleški film »NIJH DEVET«, tednik. Ob 16., 19. in 21. uri.
Kino Sloga: Samo še danes sovjetski glasbeni film »PASTIRICA IN PASTIR«, tednik. Ob 17., 19. in 21. uri.

Radio Ljubljana
DNEVNI SPORED ZA PETEK
DNE 19. OKTOBRA 1945.
6.00—6.30 Laska glasba. 6.30—6.45 Napoved časa in irivček iz poročil z dne 18. okt. 6.45—7.00 Slovenske in češke zbornice pesmi. 7.00—7.15 Pregled sporeda objave in polizvedbe 7.15—7.30 Bolgarska in rumunska instrumentalna glasba. 7.30 do 7.45 Napoved časa in poročila. 7.45 do 8.00 Dvorak: Dva valčka. Nedbal: SHERZO. 12.00—12.30 Pevski koncertni spored. 12.30—12.45. Poročila. 12.45—13.00: Avgust Stanko igra valčke in polke. 13.00 do 13.20 Napoved časa, pregled tiska, objave in pregled sporeda. 13.20—14.00: Koncert plesnega orkestra Radia Ljubljane (vodi Bojan Adamič) in saksofonista Srečka Dražila, pri klavirju B. Adamič. 18.00—18.15 Beethoven: Slovenski »Vrjet«. Šostakovič: Dva preludija. 18.15 do 18.30 Poročilo komiteja za ugotavljanje vojnih zločinov okupatorjev in njih hlapevc. 18.30—18.45 Koncert flavtista Slavka Korčeca pri klavirju Bojan Adamič. 18.45—19.00 Ljudska univerza Radia Ljubljane — Čestit Drago, ref. odd. za reševanje delovnih sporov min. za soc. pol. O razvoju socialnega zavarovanja 19.00—19.20 Napoved časa poročila objave in pregled sporeda 19.20—19.30 Koncert sovjetske glasbe. 19.30—19.40 Mali klavirski koncerti. 19.40—20.00 Literarna

Opera
20. oktobra, sobota ob 20. uri: Proslava osvoboditve Beograda.
21. oktobra, nedelja ob 20. uri: Smetana. Prodana nevesta. Izven.

Kinematografi
Kino Union: Samo še danes sovjetski film »LENIN OKTOBRA«, ob 16. in 19. uri. Premiera sovjetskega filma »NEMIRNI SKOPUHI«, predstava ob 21. uri.
Kino Matica: Angleški film »NIJH DEVET«, tednik. Ob 16., 19. in 21. uri.
Kino Sloga: Samo še danes sovjetski glasbeni film »PASTIRICA IN PASTIR«, tednik. Ob 17., 19. in 21. uri.

Radio Ljubljana
DNEVNI SPORED ZA PETEK
DNE 19. OKTOBRA 1945.
6.00—6.30 Laska glasba. 6.30—6.45 Napoved časa in irivček iz poročil z dne 18. okt. 6.45—7.00 Slovenske in češke zbornice pesmi. 7.00—7.15 Pregled sporeda objave in polizvedbe 7.15—7.30 Bolgarska in rumunska instrumentalna glasba. 7.30 do 7.45 Napoved časa in poročila. 7.45 do 8.00 Dvorak: Dva valčka. Nedbal: SHERZO. 12.00—12.30 Pevski koncertni spored. 12.30—12.45. Poročila. 12.45—13.00: Avgust Stanko igra valčke in polke. 13.00 do 13.20 Napoved časa, pregled tiska, objave in pregled sporeda. 13.20—14.00: Koncert plesnega orkestra Radia Ljubljane (vodi Bojan Adamič) in saksofonista Srečka Dražila, pri klavirju B. Adamič. 18.00—18.15 Beethoven: Slovenski »Vrjet«. Šostakovič: Dva preludija. 18.15 do 18.30 Poročilo komiteja za ugotavljanje vojnih zločinov okupatorjev in njih hlapevc. 18.30—18.45 Koncert flavtista Slavka Korčeca pri klavirju Bojan Adamič. 18.45—19.00 Ljudska univerza Radia Ljubljane — Čestit Drago, ref. odd. za reševanje delovnih sporov min. za soc. pol. O razvoju socialnega zavarovanja 19.00—19.20 Napoved časa poročila objave in pregled sporeda 19.20—19.30 Koncert sovjetske glasbe. 19.30—19.40 Mali klavirski koncerti. 19.40—20.00 Literarna

ura — Dr. Anton Ocvirk: Studija o Iv. Cankarju — I. del. 20.00—21.00 Koncert orkestra Radia Ljubljane. Dirigent: Uroš Prigoršek. 21.00—21.30 Pisana glasba. 21.30—21.40 Godalni orkester na ploščah. 21.40—22.00 Vokalni koncert sopranistke Dragice Sok-Vrščarič, pri klavirju B. Adamič. 22.15—22.30 Dnevnik Radia Ljubljane. 22.30—22.55 Koncert godalnega kvarteta. 22.55—23.00 Najvažnejše novice dneva.

Izšlo je volivno glasilo Mestnega odbora Osvobodilne fronte »Ljubljana voli«.

Planinski izleti SPD in PUTNIKA v nedeljo 21. t. m.: 1. v novo kočjo pod Storžičem, 2. v Kamniško Bistrico. Informacije in prijave pri PUTNIKU. 910 n.

V ponedeljek 22. t. m. bo v veliki uniojski dvorani simfonični koncert. Solist violini Karlo R u p e l, dirigent Samo H u b a d. Predprodaja vstopnic od petka dalje v Severjevi trafiki. 909/n

Vojaško slavlje v Novem mestu bo v nedeljo 21. oktobra. Na železnici je dovoljeno 50% popusta na vozniški z vseh strani. Za povratek se je treba javiti v vojaškem informativnem uradu, ki bo v Novem mestu dal izkaznico za prosti povratek.

Izseljenjske učitelje za Westfalijo, Francijo, Belgijo, in Nizozemsko potrebuje ministrstvo za prosveto pri NVS. Službeni pogoji: usposobljenost (položeni praktični učiteljski izpit) in znanje tujih jezikov (nemščine oziroma francoščine). Reflektanti naj vložijo pri svojem okrajnem odboru OF zadevno prijavo z navedbo podatkov o usposobljenosti in znanju jezikov.

Svoje borce, ki so padli v zadnji ofenzivi in so pokopani v skupnem grobu pri Sv. Lenartu nad Škofjo Loko, obveščamo, da bo skupni prekop 27. t. m. ob 7. uri jutraj. Udeležje se lahko tudi tisti, ki jih pogrešajo od komande mesta Škofja Loka, Gorenjskega vojnega področja in od Škofjeloškega oddreda.

Mestni narodno-osvobodilni odbor oddelek za trgovino in preskrbo v Ljubljani, sklicuje za danes, 18. t. m. v posvetovalnici na Magistratu ob 15. uri, posvetovalni sestanek trgovcev in zadržig z usnjem, čevljarstvom potrebnimi in čevlji v okrožnem mestu Ljubljani. V interesu posameznega trgovca ali zadržige je, da se sestanek sigurno udeleži.

Učiteljsko bivega okraja Barje, daruje namesto cvetja na grob tovarišice Flajs Marije iz Zelmelj 400 din za partizansko stroko. Socialno skrbstvo se v imenu sirot najprej zahvaljuje. 907/n

Združenje mesarjev in klobsičarjev v Ljubljani vabi vse člane iz Ljubljane in okolice, da se zanesljivo udeležijo množičnega sestanka, ki bo v soboto 20. t. m. ob 15. uri v salonu Restavracije »Činkole« na Poljanski cesti. Prosimo za polnoštevilno in točno udeležbo. — Odbor.

Objava. Zaradi tehničnih urv zaenkrat ne bo prevoza Vinka Hafnerja iz št. Vida. 905/n

Filatelistični klub »Ljubljana« v Ljubljani sporoča svojim članom, da se za 15. oktobra napovedani občni zbor vrši v nedeljo, dne 21. oktobra 1945 ob pol 9. jutraj (8.30) v literarni sobi kavarnе »Union«. Dnevni red in pogoji za dostop neizpremenjeni. 903-n

Pozivajo se vsi motoristi na organizatorni sestanek danes 19. t. m. ob 19.30 v gostilni pri Mraku, Cesta 29, oktobra (Rimska cesta). Prosi se točne in sigurne udeležbe. — Načelnik moto-odseka pri FOS.

Zabodravstvena terenska organizacija in sindikalna podružnica pozivata vse stanovske tovaršice, da se udeležijo množičnega sestanka, ki bo v petek 20. t. m. ob 20. uri v dvorani Pokojninskega zavoda, Gajeva ulica. 899-n

Drž. osrednji zavod za ženske domače obrti v Ljubljani, Lingarjeva ul. 4-II, priredi tečaj za predenje in predelavo ovčje volne, stare, rabljene volne, živalske diake in lanu. Vpisovanje in informacije dnevno od 8. do 12. in od 15. do 18. ure.

Večerni trgovski tečaj vam nudi temeljito praktično izobrazbo v vseh trgovskih predmetih. Informacije: Trgovski učni zavod, Kongresni trg 2-II, tel 23-91. 903-n

Solska obvestila
Studenti ljubljanske univerze! Danes ob 8.30 bomo pozdravili na univerzi sovjetsko mladinsko delegacijo. Ta manifestacija naj bo ponoven dokaz bratstva med sovjetsko in našo mladino. Zato danes vsi na univerzo! Glavni odbor študentske mladine Slovenije.

Vsi akademiki, ki bodo študirali v Zagrebu, se pozivajo na masovni sestanek danes zvečer ob pol 8. uri v balkonski dvorani univerze. Udeležba obvezna — Odbor. 904-n

Ravnateljstvo Ljubljanske glasbene šole, opozarja gojence, ki bodo obiskovali na

DELITEV MESNIH KONZERV ZAMUDNIKOM
 Zamudniki, ki se niso prejeli mesnih konzerv na omejeno količino, b, c, d, e osnovne živilske nakaznice, izdane od MNOO v Ljubljani, odsek za preskrbo, prejmejo za dobo 3 tednov po 1 dozo mlete govedine v soboto 20. t. m. dopoldne. Za zamudnike bodo prodajali konzerve mesarji predvsem na stojnicah na trgu.
 Mesarji, ki dodeljujejo konzerve zavodom, in mesarji iz Jezice, Fačna in St. Vida nad Ljubljano naj iste dvignemo v skladišču Gregorc, Gosposvetska cesta 1 v petek, 19. t. m. ob 10. uri dopoldne.

Cene malim oglasom

•SLUŽBO ISCE: beseda Din 0,50, ob nedeljah in praznikih beseda Din 1.— Najmanjši znesek Din 15.— Dajanje naslova ali šifre Din 5.—
 •POSEST: beseda Din 2.— ob nedeljah in praznikih beseda Din 3.— RAZNI DOPISL: preklic obvestila razne zahvale in podobno: beseda Din 3.— ob nedeljah in praznikih beseda Din 6.—
 •OSTALI OGLASI ob delavnikih beseda Din 1.— ob nedeljah in praznikih Din 2.— Pri vsaki oglašitvi se zaračunava oglašni davek Din 4.— Dajanje naslova ali šifre Din 5.— Najmanjši znesek za mali oglas znaša Din 20.— ob nedeljah in praznikih Din 40.—
 Ponudbam na šifre ne prilažajte znamki! Le če zahtevate ob oglašnega oddelka, »Slov. poročevalca« odgovor priložite DIN 5.— v ZNAMKAH
 Vse pristojbine za male oglase je treba plačati pri predaji naročila. Oziroma jih pošljite v pisnu obremen s naročilom ali pa po pošti položnici na čekovni račun Ljubljana št. 11.739
 Vsa naročila in vprašanja, tičeča se oglasov, je naslavljati na: Oglasni oddelček »Slovenskega poročevalca« Ljubljana.

EVROPSKI CIRKUS
OLYMPIA
 V LJUBLJANI
 lastnica vdova ROČKA OLYMPIA.
GOSTUJE DNEVNO
 na Dunajski cesti pri Sv. Kristofu.
 z velemeštnim programom.
 Vsak dan dve predstavi ob 6. in 8. zvečer.
 V nedeljo 3 predstave: ob 3., 4.6. in 8. zvečer.
ORISČITE »CIRKUS OLYMPIA«

PRIPOROČA SE
špedicija GORNIK
 LJUBLJANA, MESTNI TRG 7-11.
 in **špedicija ŠEVAR naslednik**
 R A K E K

FILATELISTI!
 CENIK stare Jugoslavije in b. N. D. H. prinaša nova dvojna številka 8/9 »Znamkec«.
 Naklada je omejena, zato pohitite z nakupom. — Cena 23 din. — Prispelje so krasne ruske novitete!
Filatelija Medrijan,
 Ljubljana - Miklošičeva 34.

Vsem sorodnikom, prijateljem in znancem naznanjamo tužno vest, da je naš ljubljeni mož, očka, brat, tast, stric in svak, tovariš
FRAN VIDMAJER
 USLUŽBENEC PIVOVARNE »UNION«
 po dolgi in mučni bolezni dne 18. oktobra 1945. umrl.
 Pogreb ljubljenega bo v soboto, 20. oktobra 1945 ob 17. iz kapele sv. Jakoba na Žalah, na pokopališču pri Sv. Križu.
 Ljubljana, St. Vid, Beograd, Polzela, Beamsville (Kanada), 18. oktobra 1945.
 Žalujoci: žena MICI, hčerka OLGA in ostalo sorodstvo

Zemljske ostanke naših nepozabnih borcev za svobodo in lepšo bodočnost našega naroda
BAJTA FRANCA,
 padlega na Planici 15. julija 1944.
SEKNETA JOZETA,
 padlega na Možjanci 9. XII 1944.
ŽAGARJA FRANCA
 padlega na Črnuem vrhu nad Idrijo 1. septembra 1944
SAJOVICA FRANCA,
 padlega v Lokvah 1. XII 1944.
SAJOVICA JANEZA,
 ustreljenega kot talca v Begunjah v juliju 1944.
 bomo prepeljali v petek 19. oktobra na domove.
 Pogreb bo v nedeljo 21. oktobra ob 14.
 Srednja vas pri Kranju, 19. oktobra 1945.
 Žalujoci družine: **BAJT, SEKNE, ŽAGAR, SAJOVIC.**

VELIKA IZBIRA
čisto svilene TKANNE
 za moške srajce v nekoliko kvalitetah s solidnimi majhnimi vzorci — kakor tudi v gladkih barvah
S.A.I.C.A. Milano, Via Freguglia 2
 Korespondenca v srbsko-hrvatskem jeziku.

»VERA«
CISTILNI PRASEK
 je kvalitetno najboljši, v kuhinji in delavnici je nepogrešljiv. — Čisti vam porcelan, kovinske, steklene in lesene predmete. — Dobi se v vsaki špecerijski trgovini in zadrugi

KROJAŠKE POMOČNIKE
 za velike komade PRVOVRSTNE moči SPREJME krojaški ateljé
MIRKO KOSI — MARIBOR
 Aleksandrova 10.

IZDELUJEMO KARTOTEKE in ŠTAMPILJKE
SOFA — Maribor, Gosposka ul. 19.

PREDIVO
 Čisto svileno, za industrije ženskih nogavic v večjih in manjših količinah
S.A.I.C.A. Milano, Via Freguglia 2
 Korespondenca v srbsko-hrvatskem jeziku.

SREČKE
 Državne razredne loterije
 za II. razred so dospela.
 Odjemalce vladno vabim, da jih obnove v mojem lokalu, vsi pa, ki so srečke naročili po pošti, jih prejmejo v naslednjih dneh. Na razpolago imam še lepo izbiro srečk za nove igralce, ki jih vladno vabim, da poizkušajo srečo v moji solidni kolekturi.
 Za cenj. naklonjenost se priporočam
Andrej Zajec,
 Glavna kolektura Drž. razr. loterije
TAVČAREVA UL. 10.
 Telefon 34-86 Ček. rač. 12.831

Marija Stiglic
 poštar v pokoju
 v sredo 17. t. m. v 78. letu starosti.
 Pogreb bo v soboto ob 16. na mestno pokopališče.
 Maša zadušnica se bo brala v ponedeljek 22. t. m. ob pol 7. zjutraj v župni cerkvi sv. Daniela.
 Celje, 18. oktobra 1945.
ŽALUJOČA ROBBINA

Umrl je naš dragi
Marija Stiglic
 poštar v pokoju
 v sredo 17. t. m. v 78. letu starosti.
 Pogreb bo v soboto ob 16. na mestno pokopališče.
 Maša zadušnica se bo brala v ponedeljek 22. t. m. ob pol 7. zjutraj v župni cerkvi sv. Daniela.
 Celje, 18. oktobra 1945.
ŽALUJOČA ROBBINA

Za svobodo domovine je 25. februarja 1943 na Mohorju-Besnica, daroval svoje mlado življenje v cvetu mladosti 19 let, naš preljubljeni sin, brat
VLADIMIR GORKIČ,
 dijak Srednje tehnične šole — mitraljezec-vodnik I. čete Gregorčičevega bataljona Gorenjskega odreda
 Njegovo izmučeno truplo prepeljemo iz Besnice na dom; Vič, Splitska ul. 11, v soboto 20. oktobra; odkoder se bo vršil pogreb v nedeljo, dne 21. oktobra 1945 ob 4. pop., na viško pokopališče.
 Ljubljana, 19. oktobra 1945.
 Žalujoci:
ALBINA, ALEŠ, starši; DUBAN, MARKO, brata; ANICA, svakinja — in sorodniki.

V trdi in neizprosni borbi z okupatorjem in domačimi izdajalci, sta izkrvavela za domovino naša ljubljena
INGLIČ JOŽE,
 PARTIZAN, padel na Hotovljah in
FORTUNA FRANC
 PARTIZAN, padel na Zirovskem vrhu.
 Njuni trupli, ki sta dosedaj počivali v raznih krajih izmučene matere Slovenije, bomo v soboto 20. t. m. prepeljali v Gorenjo vas, da jima izpolnimo željo, da bi ležala v domači zemlji.
 Pogreb bo v nedeljo 21. t. m. ob pol 3. popoldne na farno pokopališče na Trati.
 Za našima junakoma-mučenkoma žalujemo:
 starši, žena, bratje, sestre in ostalo sorodstvo.

Vsem, ki ste ga poznali, javljamo, da bomo prepeljali zemске ostanke našega ljubljenega sina, brata, svaka
ANDREJA JENKA
 PARTIZANA
 iz Dražgoš na njegov dom v Gorici, od koder bo iz hiše žalosti pogreb v nedeljo ob pol 8. uri zjutraj na farno pokopališče v Sori.
 Žalujoci: starši, brata, sestre in ostalo sorodstvo

Strti pod težkim udarcem naznanjamo vsem sorodnikom, znancem in prijateljem, da bomo prepeljali našega ljubelega moža, sina in zlatega ateka
OVČAK FRANCITA
 pevodvodj prop. odseka 31. diviz.
 ki je padel 4. aprila 1945. pri Postojni, iz njegovega začasnega počivališča na njegov dom.
 Pokopali ga bomo v nedeljo 21. t. m. ob pol 3. popoldne na farnem pokopališču v Šmartnem pod Šmarno goro.
 Žalujoci: žena **FRANCKA** roj. **SARABON** s sinčkom **FRANCITOM**, mama, brat in ostalo sorodstvo

Za svobodo tako mile mu slovenske zemlje, je daroval svoje cvetoče življenje dne 29. decembra 1943. nad Kropo, naš nad vse ljubljeni sin, brat, nečak, svak in tovariš
POGAČNIK DUŠAN - ČRT
 STUDENT-PARTIZAN
 Prevoz nepozabnega bo v soboto 20. oktobra na njegov dragi dom, odkoder bo položen k večnemu počitku v nedeljo 21. oktobra ob 2. uri pop. na dobavsko pokopališče.
 Žalujoci:
ALOJZIJA, mati; ANTONIJA in MAGDALENA, sestre; SIMON, ALFONZ, JOŽA, MILOŠ, bratje; JANKO BALANTIČ, svak in ostalo sorodstvo.

BREZJE
 NAŠE NEPOZABNE PADLE BORCE
ANKERSTA IVANA-MAROKA
CVENKLJA LEOPOLDA-SLAVKA
CVENKLJA STANISLAVA
HAJDUKOVIČA VLADIMIRA
JANŠA ANTONA - RADA
PLEMLJA JOZEFA
POHARJA CVETANA-SIMONA
VILFANA JOZEFA
 smo prepeljali iz njihovih začasnih počivališč na Brezje. K večnemu počitku jih bomo spremili v nedeljo 21. oktobra ob dveh popoldne na tukajšnje pokopališče.
POKLONILI SE BOMO SPOMINU BRATOV PIVOBOBITELJEV
DACARJA ANTONA in JOZEFA
AVSENEKA IVANA-GREGORJA
 ter padlih junakov
JARCA FELIKSA,
LOGARJA FRANCA,
ŠOLARJA JANEZA,
VALANTA FRANCA - IZTOKA
 katerih gomile so neznane in jih zaenkrat še ne moremo pokopati v domačo zemljo.
 Brezje, 17. oktobra 1945
Žalujoci družine in hvaležni vaščani.

Vsem sorodnikom, znancem in prijateljem naznanjamo tužno vest, da je naša nad vse ljubljena hčerka, partizanka
OLGICA BEDENIKOVIČ
 padla in žrtvovala svoje mlado življenje za domovino in srečno bodočnost slovenskega naroda.
 Pogreb bo v nedeljo 21. oktobra ob 3. popoldne na litjsko pokopališče.
 Žalujoci: **MARIJA in ANTON, starši; VILJI, brat; ZDENKA in KAROLINA, sestra, in ostalo sorodstvo**

Daroval je svoje mlado, nadepolno življenje po mnogem trpljenju naš nepozabni, edini sin, brat in svak
ŠKOBERNE STANKO
 PARTIZAN
 za domovino. Njegovo truplo prepeljemo iz Seic pri Moravčah, kjer je bil njegov začasni dom, v soboto ob 4. pop. na farno pokopališče v Domžalah.
 Naj ti bo lahka domača zemlja, ki si jo ljubil do smrti.
 Rajhenburg, Domžale, 18. oktobra 1945.
 Žalujoci: oče, mati; rodbine Škoberne, Kmetec in zaročenka

Za svobodo mile mu slovenske zemlje je žrtvoval svoje mlado, cvetoče življenje nepozabni moj sin edinec
FRANC VILFAN
 PARTIZAN GANKARJEVE BRIGADE
 Pogreb preljubega mi in nepozabnega sina-edince se bo vršil v nedeljo 21. oktobra 1945 ob 9. iz družinske hiše Grm, na farno pokopališče št. Vid pri Stični.
 Užalostena mati **FRANCIŠKA** in sorodniki

Naznanjamo vsem sorodnikom in znancem, da je dal življenje na oltar Domovine naš
FRANC RAVEBAR - VITEZ
 POLIT. KOM. ALPSKE ZONE
 dne 14. januarja 1943 po zahrbtni izdaji v Srednji vasi, Poljanska dolina.
 Pokop posmrtnih ostankov bo v Črnučah v nedeljo 21. t. m. ob 10. dopoldne.
 Črnuče, Murska Sobota,
 Starši **ŠTEFAN in MARIJA, brata MIRO in JOŽE, zaročenka MARIJA, ter ostalo sorodstvo**

Vsem sorodnikom, znancem in prijateljem sporočamo, da prepeljemo našo nad vse ljubljeno hčerko,
UČAKAR PEPKO
 partizanko, gozdovnico Šlanderjeve brigade
 ki je padla in dala za lepšo in boljšo bodočnost domovine svoje mlado življenje.
 Pogreb bo v nedeljo 21. oktobra ob 3. popoldne na litjsko pokopališče.
 Žalujoci starši, brati, sestrica in ostalo sorodstvo

Vsem sorodnikom, znancem in prijateljem v vednost, da prepeljemo najina nad vse ljubljena moža-partizana
RUDOLFA OBLAKA
 in
VILJIJA LAMBERGARJA
 ki sta padla in dala svoje mlado življenje domovini na oltar za lepšo bodočnost.
 Pogreb bo v nedeljo 21. X. ob 3. pop. na litjsko pokopališče.
 Litija, Sava, Maribor, Marenberg, Kropa.
 Žalujoci: **REZI, TONČKA, žene; VILMA, hčerka ter ostale sorodstvo.**

Vsem sorodnikom, prijateljem in znancem sporočamo, da sta za lepšo bodočnost slovenskega naroda žrtvovala svoje življenje ljubljena in nepozabna moža
MILOŠ HERCOG,
 AVTOPODJETNIK
 umrl 24. februarja 1945 v konc. taborišču Dachau in
VIKTOR DEŽELAK
 TRGOVEC
 ustreljen kot talec 19. decembra 1944. Njegove zemljske ostanke bomo prepeljali iz Vojnika v Hrastnik, od koder se bo vršil pogreb v nedeljo 21. oktobra 1945 ob 3. na pokopališču Dol pri Hrastniku.
 Hrastnik, dne 18. oktobra 1945.
 Žalujoci:
 žena **PINA HERCOG**, sinovi **SREČKO, STANKO, MIRKO, hči ANTONIJA** por. **DEŽELAK**, oče **MARKS HERCOG**, mati **MARIJA DEŽELAK** in ostalo sorodstvo.

Zahvala
 Vsem, ki ste pomagali pri izkopu in prevozu našega nepozabnega
FRANCA PRIMOŽIČA
 KAPETANA
 in vsem, ki ste ga v tako velikem številu spremili na njegovi zadnji poti ali na kakršen koli način počastili njegov spomin in nam lajšali težko bol, najlepša hvala. Zlasti se zahvaljujemo tov. J. Kavčiču, načel. NM v Gorenji vasi, tov. Gabrovcu in polit. kom. B. Lončarjeviču za lepe poslovilne besede, oddelku JA za poslovilne salve, oddelkom AFZ in ZMS ter vsem darovalcem lepih vencev in cvetja. Še prav osebo zahvalo smo dolžni tov. Talču Kavčiču, Frančku Kavčiču in Kristjani Kržišnik, ki so prve položile njegovo izmučeno telo v začasno počivališče v Robidnici.
 Nova vas, Žiri, 18. oktobra 1945.
PRIMOŽIČEVI

